

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**А. Кубасенко, О. Крижановська,
Д. Колодін, Р. Яцкевич**

ПОЛІЦЕЙСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації
для підготовки здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня бакалавра
у Національному університеті «Одеська юридична академія»,
галузь знань 26 «Цивільна безпека»
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»

Одеса
«Астропринт»
2025

Методичні рекомендації містять систематизований перелік тем, передбачених навчальною програмою, завдання для виконання під час практичних занять, а також посилання на міжнародні та національні нормативно-правові акти й рекомендовані джерела наукової літератури. Рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти першого рівня галузі знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність».

Автори-укладачі:

Андрій Володимирович Кубасенко — кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри оперативно-розшукової та поліцейської діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»;
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6648-9764>;

Олена Володимирівна Крижановська — кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції, завідувач кафедри адміністративного права та процесу Одеського державного університету внутрішніх справ;
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3423-6682>.

Денис Олексійович Колодін — доктор юридичних наук, доцент, декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія»;
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6368-0849>

Руслан Вячеславович Яцкевич — доктор філософії в галузі права, полковник поліції, перший заступник начальника Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України;
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-9352-7077>

Рецензенти:

Володимир Людвигович Грохольський — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та процесу Одеського державного університету внутрішніх справ;

Сергій Григорович Братель — кандидат юридичних наук, професор, полковник поліції, завідувач кафедри поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ;

Олексій Маратович Вдовиченко — доктор філософії в галузі права, доцент, полковник поліції, начальник управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП в Одеській області

Рекомендовано до друку навчально-методичною радою Національного університету «Одеська юридична академія» (*протокол № 1 від 08.10.2025 р.*)

© Кубасенко А., Крижановська О.,
Колодін Д., Яцкевич Р., 2025

© Нац. ун-т «Одеська юридична
академія», 2025

ВСТУП

Поліцейська діяльність є одним із ключових напрямів забезпечення правопорядку, охорони прав і свобод людини та підтримання публічної безпеки в Україні. У сучасних умовах трансформації правоохоронної системи, посилення безпекових викликів та зростання суспільних очікувань щодо ефективності роботи органів Національної поліції значення професійної підготовки поліцейських кадрів суттєво зростає. Особливу роль у цьому процесі відіграє формування компетентностей у сфері превентивної діяльності, спрямованої не лише на реагування на правопорушення, а й на їх запобігання, створення безпечного середовища та підвищення рівня довіри населення до поліції.

Навчальна дисципліна «Поліцейська діяльність» покликана забезпечити здобувачів вищої освіти системними знаннями про правові, організаційні та практичні засади діяльності Національної поліції. У межах курсу вивчаються основні напрями роботи органів поліції, їх завдання, принципи функціонування, структура та компетенції підрозділів, а також особливості реалізації превентивних та примусових поліцейських заходів.

Особлива увага приділяється:

- нормативно-правовим засадам поліцейської діяльності;
- захисту прав і свобод громадян;
- протидії злочинності та адміністративним правопорушенням;
- забезпеченню публічної безпеки й порядку під час масових заходів;
- запобіганню домашньому насильству та правопорушенням серед неповнолітніх;

• взаємодії поліції з органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими інституціями та населенням.

Важливою складовою якісної підготовки здобувачів є використання сучасних методів навчання, які забезпечують поєднання теоретичної підготовки із практичними навичками, необхідними для роботи в реальних умовах.

До навчального процесу інтегруються такі методи:

- лекції з елементами проблемного викладу та мультимедійною підтримкою для формування системного теоретичного базису;
- практичні заняття із застосуванням кейс-методу, розбору конкретних ситуацій, моделювання подій та складання процесуальних документів;
- рольові та ситуаційно-рольові ігри, що дозволяють моделювати комунікацію поліцейського з громадянами, реагування на виклики, дії у стресових ситуаціях;
- групові проекти та командні завдання, спрямовані на розвиток навичок колективної роботи та лідерства;
- презентації, доповіді і дискусії для вдосконалення комунікаційних компетентностей;
- аналіз відеоматеріалів із практики поліції, включно з боді-камерами та навчальними відео;

- симуляції та цифрові тренажери, що моделюють реальні оперативні та службові ситуації (патрулювання, реагування на інциденти, оформлення правопорушень тощо);

- елементи змішаного та дистанційного навчання з використанням онлайн-платформ, інтерактивних тестів і навчальних модулів.

Таке поєднання традиційних, інтерактивних і практико-орієнтованих методів дозволяє підвищити ефективність навчання, сприяє розвитку аналітичного мислення, професійної комунікації, навичок прийняття рішень та оперативного реагування.

Методичні рекомендації підготовлені відповідно до сучасних освітніх стандартів та практичних потреб Національної поліції. Вони містять перелік тем, завдання для практичних занять, орієнтовні питання для самоконтролю, перелік нормативно-правових актів та рекомендованої літератури. Комплексність і практична спрямованість матеріалу забезпечують формування у здобувачів професійних компетентностей, необхідних для ефективної діяльності в органах правопорядку.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека», спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» (галузі знань «Безпека та оборона», спеціальності К9 Правоохоронна діяльність), а також можуть бути корисними всім, хто цікавиться сучасними аспектами поліцейської діяльності та проблематикою забезпечення публічної безпеки.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Назва теми	Лекційні заняття (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
1.	Сутність, принципи та форми поліцейської діяльності	2	2	6
2.	Проходження служби в органах Національної поліції	4	4	6
3.	Поліцейські заходи	4	4	6
4.	Адміністративний нагляд в поліцейській діяльності	2	2	6
5.	Юрисдикційна діяльність органів поліції	4	6	6
6.	Діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування та чергової служби Національної поліції	2	2	6
7.	Організація діяльності підрозділів превентивної діяльності поліції	2	4	6
8.	Організація діяльності підрозділів поліції щодо здійснення контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи	2	2	6
9.	Діяльність органів поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству	2	2	6
10.	Організація діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України	2	2	6
11.	Організація роботи органів досудового розслідування Національної поліції	2	2	6
12.	Поліцейська діяльність в умовах, що ускладнюють оперативну обстановку	2	2	6
13.	Захист і дотримання прав та свобод людини в діяльності поліції. Взаємодія поліції та суспільства.	2	2	10

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Сутність, принципи та форми поліцейської діяльності

Поняття та сутність поліцейської діяльності. Загальна характеристика поліцейської діяльності як особливого виду державної діяльності. Класифікація поліцейської діяльності. Правові та організаційні засади поліцейської діяльності.

Основні принципи поліцейської діяльності та їх відображення у законодавстві. Значення принципів законності, верховенства права, дотримання прав і свобод людини. Принципи відкритості, прозорості та підзвітності поліції суспільству. Вплив принципів на ефективність функціонування поліції та формування довіри громадян.

Форми поліцейської діяльності як способи реалізації завдань поліції. Поняття та класифікація форм поліцейської діяльності. Характеристика наглядової, профілактичної, охоронної, правозастосовної та сервісної діяльності. Суб'єкти поліцейської діяльності, їхні повноваження та функції. Поліцейська діяльність як інструмент забезпечення публічної безпеки та засіб надання публічно-сервісних послуг громадянам.

Методи поліцейської діяльності: поняття, сутність та види. Методи переконання, заохочення та примусу. Спеціальні адміністративні заходи, що застосовуються поліцією. Практичне значення методів у забезпеченні правопорядку та безпеки громадян.

ТЕМА 2. Проходження служби в органах Національної поліції

Загальна характеристика права на проходження служби в органах Національної поліції. Поняття та правове регулювання права на проходження служби в органах Національної поліції. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на проходження служби в органах Національної поліції. Обмеження права на проходження служби в органах Національної поліції. Захист права на проходження служби в органах Національної поліції. Організаційно-правові засади конкурсу на зайняття посади для проходження служби в органах Національної поліції.

Поняття, види та принципи конкурсу на зайняття посади для проходження служби в органах Національної поліції. Підстави проведення конкурсу на зайняття посади для проходження служби в органах Національної поліції. Суб'єкти оцінювання професійної компетентності кандидатів на проходження служби в органах Національної поліції. Поліцейські комісії. Набуття статусу поліцейського. Призначення на посаду для проходження служби в органах Національної поліції. Присяга поліцейського. Обмеження при призначенні на посади для проходження служби в органах Національної поліції.

Поняття та сутність поліцейської кар'єри. Проходження та просування по службі в органах Національної поліції. Поліцейські звання: порядок та підстави присвоєння первинних та чергових звань. Переміщення та переведення під час проходження служби в органах Національної поліції. Особливості перебування у розпорядженні. Відсторонення від виконання службових обов'язків. Професійна компетентність поліцейського. Система професійного навчання. Первинна професійна підготовка під час проходження служби в органах Національної поліції: порядок та умови проходження. Післядипломна освіта під час проходження служби в органах Національної поліції. Режим проходження служби в органах Національної поліції. Поняття режиму проходження служби в органах Національної поліції. Робочий час. Час відпочинку поліцейських. Оплата праці поліцейських.

Заохочення поліцейських. Соціально-побутове забезпечення поліцейських. Поняття, ознаки та склад дисциплінарного проступку поліцейського. Підстави дисциплінарної відповідальності поліцейських. Дисциплінарні стягнення. Обставини, що пом'якшують або обтяжують дисциплінарну відповідальність. Дисциплінарне провадження і дисциплінарна справа. Порядок накладення і зняття дисциплінарних стягнень. Припинення проходження служби в органах Національної поліції. Підстави та порядок звільнення зі служби в органах Національної поліції.

ТЕМА 3. Поліцейські заходи

Поліцейські заходи в системі засобів реалізації завдань і функцій поліції. Вимоги до поліцейського заходу. Сутність превентивних поліцейських заходів та їх місце в системі поліцейських заходів. Нормативно-правове регулювання застосування превентивних поліцейських заходів. Система превентивних поліцейських заходів. Мета та підстава застосування превентивних поліцейських заходів. Порядок застосування превентивних поліцейських заходів. Напрямки вдосконалення правового регулювання і практики застосування превентивних поліцейських заходів.

Нормативно-правове забезпечення та юридичні підстави застосування поліцейських заходів примусу. Порядок застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Особливості попередження громадян про намір застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Заборони щодо застосування заходів поліцейського примусу.

ТЕМА 4. Адміністративний нагляд в поліцейській діяльності

Поняття та зміст адміністративного нагляду в поліцейській діяльності. Види адміністративного нагляду та їх характеристика. Категорії осіб, щодо яких адміністративний нагляд не встановлюється. Терміни встановлення адміністративного нагляду та їх правове регулювання.

Порядок здійснення адміністративного нагляду та його припинення. Обов'язки та обмеження дій осіб, які перебувають під адміністративним наглядом. Форми та методи адміністративного нагляду. Контроль за дотриманням правил адміністративного нагляду. Організація загального та спеціального нагляду за дотриманням громадянами та посадовими особами загальнообов'язкових правил.

Правові підстави, порядок і умови встановлення спеціального адміністративного нагляду. Адміністративний нагляд за матеріалами установ кримінально-виконавчої системи та органів Національної поліції. Особливості здійснення спеціального адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі.

Характеристика порушень адміністративного нагляду та заходів реагування на них. Судові обмеження, які можуть встановлюватися щодо піднаглядних осіб. Підстави та порядок припинення адміністративного нагляду: закінчення строку, зняття або погашення судимості, позитивна характеристика піднаглядного, повторне засудження чи смерть особи.

ТЕМА 5. Юрисдикційна діяльність органів поліції

Поняття, зміст та характеристика адміністративно-юрисдикційної діяльності. Норми адміністративного права в системі інших галузей права. Адміністративна підвідомчість суб'єктів юрисдикційних повноважень та компетенція поліції у справах про адміністративні правопорушення. Проведення у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчі органам (підрозділам) Національної поліції, та його стадії. Нормативно-правове регулювання адміністративно-юрисдикційних повноважень поліції. Документування адміністративних правопорушень поліцейськими. Протокол про адміністративне правопорушення, його зміст та пояснення особи. Особливості складання протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією. Особливості оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі. Формування справи про адміністративне правопорушення, надсилання її для подальшого опрацювання та розгляду.

Заходи, що застосовуються поліцією у реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень. Поліцейські заходи та застосування превентивних поліцейських заходів під час виконання повноважень поліції. Порядок та особливості застосування поліцейських заходів примусу. Доставлення порушника та зміст рапорту поліцейського про доставлення. Адміністративне затримання та особливості складання протоколу про адміністративне затримання. Особистий огляд і огляд речей, вилучення речей і документів. Тимчасове вилучення посвідчення водія. Тимчасове затримання транспортних засобів уповноважених підрозділів поліції. Особливості вилучення тварин. Відсторонення осіб від керування транспортними засобами,

річковими та маломірними суднами, а також огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Оскарження заходів, що використовуються в адміністративно-юрисдикційній діяльності поліції.

Розгляд справ про адміністративні правопорушення, підвідомчі органам (підрозділам) Національної поліції. Особи, які беруть участь у провадженні в справах про адміністративні правопорушення, та особливості адміністративної відповідальності окремих категорій суб'єктів. Стадії розгляду справи про адміністративні правопорушення та процедура винесення постанови. Особливості розгляду справ про адміністративне правопорушення за порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки або відеозапису. Порушення правил дорожнього руху іноземцями та особами без громадянства та адміністративно-юрисдикційні повноваження поліції у вирішенні таких справ. Прийняття рішення поліцейським по справі про адміністративне правопорушення та електронна постанова. Повторність у справах про адміністративні правопорушення та постанови, за якими набрали законної сили. Документообіг у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі. Звільнення особи від відповідальності за адміністративні правопорушення. Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення.

Особливості виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. Проведення виконання постанови про винесення попередження. Проведення по виконанню постанови про накладення штрафу. Проведення по виконанню постанови про оплатне вилучення предмета, конфіскацію предмета чи грошей. Проведення по виконанню постанови про позбавлення спеціального права. Проведення по виконанню постанови про застосування громадських робіт. Проведення по виконанню постанови про застосування виправних робіт. Проведення по виконанню постанови про застосування суспільно корисних робіт. Проведення по виконанню постанови про застосування адміністративного арешту та арешту з утриманням на гауптвахті. Проведення по виконанню постанови в частині відшкодування майнової шкоди.

ТЕМА 6. Діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування та чергової служби Національної поліції

Поняття, правове положення, система підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування та їх роль в діяльності Національної поліції. Завдання, функції та напрями адміністративно-правової діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення й оперативного реагування.

Організаційна діяльність чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України. Організація діяльності чергових частин центрального органу управління поліції та його структурних підрозділів, міжрегіональних територіальних органів та їх територіальних (відокремлених) підрозділів, територіальних органів поліції охорони та закладів освіти. Організація діяльності чергових частин ГУНП та їх структурних підрозділів. Організація діяльності чергових частин територіальних відділів поліції ГУНП. Організація роботи чергових у відділах (секторах) поліцейської діяльності територіальних відділів поліції ГУНП.

Права оперативного чергового та обов'язки чергових. Поміщення і тримання затриманих осіб у кімнатах для затриманих, нагляд за їх поведінкою. Контроль за здійсненням пропускового режиму та охороною адміністративних будинків органів (підрозділів) поліції та закладів освіти. Забезпечення збереження в черговій частині службової документації, засобів індивідуального захисту, засобів зв'язку та іншого майна. Забезпечення довідкової роботи та контролю за діяльністю чергової служби.

Контроль за розглядом звернень громадян. Реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події. Основні завдання органів (підрозділів) поліції щодо реагування на правопорушення або події та оперативного інформування чергових служб вищого рівня. Організація роботи підрозділів ГУНП та їх посадових осіб, уповноважених на приймання і реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події та реагування на них. Обов'язки оперативного чергового територіального (відокремленого) підрозділу ГУНП щодо реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події та оперативного інформування чергової частини вищого рівня. Обов'язки оперативного чергового ГУНП щодо реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події та оперативного інформування чергової частини вищого рівня.

Обов'язки оперативного чергового Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України щодо реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події та оперативного інформування керівництва поліції. Обов'язки керівників органів (підрозділів) поліції щодо реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події та оперативного інформування чергової служби вищого рівня. Обов'язки окремих посадових осіб органів (підрозділів) поліції, які здійснюють планування сил та засобів, залучених до реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події. Порядок дій нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів поліції, залучених до реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події.

Порядок організації дій працівників слідчо-оперативної групи щодо реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події. Порядок дій начальника сектору реагування патрульної поліції щодо реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події та оперативного інформування чергової служби вищого рівня. Організація реагування нарядів

поліції на правопорушення або події, які не містять ознак кримінального правопорушення. Організаційні заходи щодо забезпечення оперативного реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події. Порядок організації взаємодії між ГУНП та міжрегіональними територіальними органами Національної поліції України та їх ТВП під час реагування на правопорушення або події, що можуть викликати суспільний резонанс. Порядок збирання, опрацювання та подання інформації в ГУНП, ТВП поліції та центральному органі управління поліції. Організація контролю за станом реагування на заяви і повідомлення про правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) поліції.

Ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події. Прийняття заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події в органах (підрозділах) поліції. Реєстрація заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події в центральному органі управління поліцією, головних управліннях Національної поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділах поліції, у міжрегіональних територіальних органах Національної поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділах. Особливості реєстрації заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події в органах (підрозділах) поліції в журналі ЄО. Контроль за дотриманням вимог Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події.

ТЕМА 7. Організація діяльності підрозділів превентивної діяльності поліції

Поняття та загальна характеристика підрозділів превентивної діяльності Національної поліції. Нормативно-правове регулювання діяльності підрозділів превентивної діяльності Національної поліції. Принципи діяльності підрозділів поліції превентивної діяльності. Завдання та повноваження підрозділів поліції превентивної діяльності.

Поняття підрозділів дільничних офіцерів поліції, правова основа, система та структура їх діяльності. Завдання, обов'язки та основні напрями діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад. Особливості діяльності поліцейських офіцерів громад. Правовий статус дільничного офіцера поліції та поліцейського офіцера громади. Організація роботи дільничного офіцера поліції та поліцейського офіцера громади. Управління та координація роботи дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад у структурі Національної поліції України. Матеріально-технічне забезпечення дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад.

Поняття підрозділів ювенальної превенції, правова основа, система та структура їх діяльності. Завдання, обов'язки та основні напрями діяльності

ювенальної превенції. Особливості діяльності поліцейських підрозділів ювенальної превенції. Управління та координація роботи ювенальної превенції у структурі Національної поліції України. Ведення профілактичного обліку дітей підрозділами ювенальної превенції. Заходи з профілактики вчинення правопорушень щодо дітей та дітьми.

ТЕМА 8. Організація діяльності підрозділів поліції щодо здійснення контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи

Правове регулювання діяльності підрозділів поліції щодо здійснення контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи, їх система та структура. Основні завдання підрозділів поліції щодо здійснення контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи.

Повноваження поліції у сфері контролю за дотриманням юридичними особами правил дозвільної системи, контроль за об'єктами дозвільної системи, погодження укладання трудових договорів на виконання робіт, пов'язаних з виготовленням, ремонтом, придбанням, зберіганням, обліком, охороною, перевезенням і використанням предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система.

Порядок видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану, порядок обліку власників зброї та контроль за зберіганням вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв, що належать фізичним особам.

ТЕМА 9. Діяльність органів поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству

Національна та місцева системи запобігання та протидії домашньому насильству, ключові елементи національної системи запобігання та протидії домашньому насильству. Комплексний підхід, заходи з попередження та профілактики, забезпечення захисту та підтримки постраждалих, а також притягнення кривдника до відповідальності і корекція його насильницької поведінки.

Місцева система запобігання та протидії домашньому насильству: загальна характеристика та роль поліції, система суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству у місті/громаді, уповноважені підрозділи органів Національної поліції у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та їх повноваження, правове забезпечення взаємодії поліції з іншими суб'єктами запобігання та протидії домашньому насильству.

Роль і завдання поліції у забезпеченні комплексного інтегрованого підходу до подолання домашнього насильства та взаємодія з іншими

суб'єктами у цьому напрямку діяльності. Роль і завдання поліції у запобіганні, профілактиці домашнього насильства та взаємодія з іншими суб'єктами у цьому напрямку діяльності. Роль і завдання поліції у забезпеченні захисту і підтримки постраждалих осіб та взаємодія з іншими суб'єктами у цьому напрямку діяльності. Роль і завдання поліції у забезпеченні притягнення кривдників до відповідальності та зміни їхньої поведінки, взаємодія з іншими суб'єктами у цьому напрямку діяльності. Особливості запобігання та протидії домашньому насильству під час війни.

Взаємодія між підрозділами поліції при реагуванні на факти домашнього насильства стосовно дитини або у присутності дитини. Взаємодія поліції з іншими суб'єктами при реагуванні на факт домашнього насильства стосовно дитини або у присутності дитини.

ТЕМА 10. Організація діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України

Загальна характеристика підрозділів кримінальної поліції. Основні засади діяльності Департаменту карного розшуку Національної поліції України. Правовий статус Департаменту карного розшуку Національної поліції України. Завдання, принципи та напрямки діяльності Департаменту міграційної поліції Національної поліції України. Завдання та функції Департаменту оперативної служби. Нормативно-правове забезпечення діяльності Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України. Завдання, напрямки діяльності та повноваження Департаменту кіберполіції Національної поліції України. Завдання та функції Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Правова основа оперативно-розшукової діяльності органів Національної поліції та гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. Поняття, ознаки та система суб'єктів оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України, виконавці та учасники оперативно-розшукової діяльності, їх соціальний та правовий захист. Контроль за оперативно-розшуковою діяльністю, обмеження строків ведення оперативно-розшукової діяльності та тимчасове обмеження прав і свобод людини і громадянина. Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність у кримінальній поліції, вимоги до особистих та професійних якостей працівників оперативних підрозділів, права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, та їх обов'язки.

ТЕМА 11. Організація роботи органів досудового розслідування Національної поліції

Організаційно-правові основи діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України. Правова основа діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України. Завдання та

функції органів досудового розслідування Національної поліції України. Організаційна структура та керівництво органами досудового розслідування Національної поліції України. Правовий статус слідчого органів Національної поліції.

Структура та організація роботи слідчих підрозділів в системі органів Національної поліції. Головне слідче управління як центральний орган підрозділів досудового розслідування. Повноваження начальника Головного слідчого управління. Організація роботи слідчого управління (відділу) ГУНП. Правовий статус слідчих управлінь (відділів) ГУНП. Обов'язки та права начальника слідчого підрозділу. Організація роботи слідчого підрозділу територіального органу поліції. Службова документація слідчого підрозділу.

Особливості організації розслідування та керівництво слідчою та слідчо-оперативною групою. Форми взаємодії організації розслідування слідчою та слідчо-оперативною групою. Керівництво слідчою та слідчо-оперативною групою. Розподіл повноважень, предмету відання між учасниками слідчо-оперативної групи на різних рівнях.

Сутність взаємодії підрозділів кримінальної поліції з органом досудового розслідування. Організація взаємодії при направленні підрозділом кримінальної поліції матеріалів за результатами оперативно розшукової діяльності до органу досудового розслідування. Виконання працівниками кримінальної поліції доручень слідчих (дознавачів) про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

ТЕМА 12. Поліцейська діяльність в умовах, що ускладнюють оперативну обстановку

Діяльність поліції в умовах, що ускладнюють оперативну обстановку. Посилений варіант службової діяльності в Національній поліції. Види поліцейських операцій. Діяльність поліції під час проведення масових заходів. Діяльність поліції при групових порушеннях громадського порядку та масових заворушеннях. Діяльність поліції у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Поняття надзвичайних умов. Класифікація надзвичайних умов. Особливі та складні умови. Етапи діяльності поліції за надзвичайних умов. Нормативно-правові засади діяльності поліції в особливих умовах. Діяльність поліції при соціальних явищах некриміногенного характеру. Етапи діяльності поліції під час масових заходів (підготовчий, виконавчий, заключний).

Діяльність поліції під час катастроф техногенного характеру. Діяльність поліції під час катастроф природного характеру. Оперативно-тактичні дії щодо ліквідації масових заворушень. Оперативний штаб: склад та функції. Організація діяльності органів поліції в особливий період.

ТЕМА 13. Захист і дотримання прав та свобод людини в діяльності поліції. Взаємодія поліції та суспільства.

Поняття законності і дисципліни в поліцейській діяльності. Способи забезпечення законності і дисципліни. Контроль за поліцейською діяльністю. Нагляд прокуратури за діяльністю Національної поліції. Оскарження неправомірних дій працівників поліції.

Права людини в умовах воєнного стану. Права людини та рівень їх забезпечення в Україні. Діяльність поліції щодо забезпечення прав і свобод людини. Забезпечення прав людини на стадії досудового розслідування. Заборона катувань і жорстокого поводження в діяльності поліції. Дотримання прав людини під час затримання й арешту. Дотримання прав людини під час застосування поліцейськими заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї.

Нормативно-правове забезпечення взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. Концепція взаємодії поліції з населенням («Community Policing»). Формування думки населення та оцінка ефективності діяльності поліції. Сутність і значення взаємодії територіальних органів поліції з органами місцевого самоврядування. Форми реалізації взаємодії поліції з органами публічної влади у сфері забезпечення правопорядку. Особливості взаємодії поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

ТЕМА 1. Сутність, принципи та форми поліцейської діяльності.

Мета вивчення

Сформувати ґрунтовні знання щодо сутності, принципів та форм поліцейської діяльності, розкрити їх значення у забезпеченні публічної безпеки, правопорядку та захисту прав і свобод людини, а також визначити місце поліцейської діяльності у процесі реалізації правоохоронної функції держави.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) пояснювати сутність поліцейської діяльності, її зміст та функціональне призначення в сучасних умовах;
- 2) характеризувати принципи поліцейської діяльності та обґрунтовувати їх значення для забезпечення законності, прозорості та підзвітності поліції суспільству;
- 3) класифікувати форми діяльності органів та підрозділів Національної поліції та наводити приклади їх практичної реалізації;
- 4) аналізувати правові акти, що регулюють основи поліцейської діяльності, та виявляти тенденції їх розвитку;
- 5) застосовувати отримані знання під час вирішення практичних ситуацій, що виникають у процесі реалізації поліцейських повноважень;
- 6) критично оцінювати проблеми та перспективи удосконалення принципів і форм поліцейської діяльності в умовах сучасних викликів безпеки.

Методичні вказівки

Під час опрацювання цієї теми здобувачам освіти слід зосередити увагу на комплексному розумінні поліцейської діяльності як особливого виду державної діяльності, спрямованої на забезпечення публічної безпеки, прав і свобод людини, протидію правопорушенням та надання поліцейських послуг. Важливо усвідомити різницю між поняттями «завдання», «функції», «форми» та «методи» діяльності поліції, визначити їх взаємозв'язок і прояв у практичній роботі підрозділів Національної поліції України.

Особливу увагу необхідно приділити аналізу принципів поліцейської діяльності – законності, верховенства права, поваги до прав і свобод людини, пропорційності, політичної нейтральності, відкритості та підзвітності. Рекомендується проаналізувати їх відображення у Законі України «Про Національну поліцію» та оцінити, яким чином ці принципи впливають на формування довіри населення до поліції.

Під час вивчення форм поліцейської діяльності здобувачі освіти повинні з'ясувати сутність профілактичної, охоронної, правоохоронної, наглядової та сервісної діяльності, визначити їх місце в системі поліцейських функцій.

Корисним є аналіз конкретних ситуацій, у яких поліцейські реалізують ті чи інші форми діяльності.

Важливо також опрацювати види методів поліцейської діяльності – переконання, заохочення, примусу, спеціальні адміністративні заходи. Здобувачам освіти рекомендується оцінювати правомірність застосування примусових заходів з огляду на принципи необхідності та пропорційності.

Питання до практичного заняття:

1. Сутність, правове регулювання та особливості поліцейської діяльності.
2. Основні принципи поліцейської діяльності та їх відображення у законодавстві.
3. Форми поліцейської діяльності та їх класифікація.
4. Методи поліцейської діяльності та їх види.
5. Суб'єкти поліцейської діяльності.
6. Поліцейська діяльність як засіб забезпечення публічної безпеки.

Завдання для самостійної роботи:

Кейс 1

У місті відбувається масовий спортивний захід, на який зібралося понад 10 тисяч людей. Під час патрулювання працівники поліції помітили групу активних уболівальників, які почали провокувати конфлікт із використанням піротехніки. Один з поліцейських запропонував застосувати жорсткі силові методи для негайного припинення правопорушення, не попереджаючи порушників. Інший поліцейський наголосив, що перш ніж застосовувати силу, необхідно діяти за принципами законності, пропорційності та поваги до прав людини, зокрема – використати гучномовець для попередження та запропонувати добровільно припинити правопорушення.

1. Які принципи поліцейської діяльності відображені у цій ситуації?
2. Чи буде правомірним застосування сили без попередження?
3. Як у законодавстві України закріплені принципи законності, пропорційності та пріоритету прав людини у діяльності поліції?

Питання для самоконтролю:

1. Що таке поліцейська діяльність і як визначається її сутність?
2. Чим поліцейська діяльність відрізняється від інших видів державної діяльності?
3. Які основні завдання покладаються на Національну поліцію України?
4. Які організаційні засади визначають структуру та механізм реалізації поліцейської діяльності?
5. Як у законодавстві України відображено принцип законності у діяльності поліції?

6. Що означає принцип верховенства права у поліцейській діяльності?

7. У чому полягає значення принципу дотримання прав і свобод людини у діяльності поліції?

8. Як реалізуються принципи відкритості та прозорості у роботі Національної поліції?

9. Чому підзвітність поліції суспільству є важливою для формування довіри громадян?

10. Як принципи впливають на ефективність діяльності поліції?

11. Що таке форми поліцейської діяльності?

12. Яка існує класифікація форм поліцейської діяльності?

13. У чому полягає сутність наглядової форми поліцейської діяльності?

14. Яке значення має профілактична форма діяльності поліції?

15. Чим охоронна форма діяльності відрізняється від правозастосовної?

16. Яке місце займає сервісна діяльність у структурі поліцейської діяльності?

17. Хто належить до суб'єктів поліцейської діяльності?

18. Які основні повноваження та функції суб'єктів поліцейської діяльності?

19. Чому поліцейська діяльність розглядається як інструмент забезпечення публічної безпеки?

20. Як реалізується сервісна функція поліції у взаємодії з громадянами?

21. У чому полягає відмінність між методами переконання, заохочення та примусу у діяльності поліції?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Поліцейська діяльність у цифрову епоху: сучасні виклики та проблеми.

2. Принципи дотримання прав людини в діяльності поліції: міжнародний досвід і українська практика.

3. Міжнародні стандарти поліцейської діяльності.

4. Методи переконання як інструмент поліцейської діяльності.

5. Принцип відкритості поліції: роль медіа та соціальних мереж у формуванні публічного іміджу.

6. Види поліцейської діяльності.

7. Поліція як сервісна служба: надання публічних послуг громадянам у сфері безпеки.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

4. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

5. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

6. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п>

7. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0260-16>

8. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

9. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

10. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

11. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

Основні джерела:

1. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків: Факт, 2022. 452 с.

2. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

3. Беззубов Д. О. Управлінська та поліцейська діяльність органів виконавчої влади в сфері забезпечення суспільної безпеки. *Dictum factum*. 2023. № 1. С. 86-97.

4. Біла-Тіунова Л.Р. Службове право України: підручник / Л.Р. Біла-Тіунова, О.М. Стець. Одеса: Фенікс, 2022. 771 с.
5. Бугайчук К.Л. Підготовка працівників поліції у зарубіжних країнах: інформац.-практ. довідник. Ч. I. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 140 с.
6. Бугайчук К.Л. Підготовка працівників поліції у зарубіжних країнах: інформац.-практ. довідник. Ч. II / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 168 с.
7. Бугайчук К.Л. Публічне адміністрування в органах Національної поліції України: монографія. Харків: Панов, 2019. 550 с.
8. Будь О.А. Адміністративно-превентивні поліцейські заходи: дис. ... докт. філософії: 081 право. Харків. ХНУВС, 2021. 264 с.
9. Вдовічен В. Субстанціональні якості правової категорії «поліцейські послуги». *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №8. С. 152-156.
10. Дмитрик Р. В. Адміністративно-правовий статус поліцейського в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ: НАВС, 2021. 204 с.
11. Дрок І.С. Кадрова політика Національної поліції України в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. Випуск 70. С. 318-323.
12. Дронік Д.С. Адміністративно-правові засади діяльності патрульної поліції в Україні. дис. ... доктор філософії: 081 право. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. 241 с.
13. Коваленко А. В. Поняття поліцейської діяльності та підходи до його розуміння в праві (кримінологічний аспект). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2019. Вип. 54. С. 149-151.
14. Комірчий П.О. Публічна служба в правоохоронній сфері України: теорія та практика: монографія. Київ: Маслаков, 2020. 476 с.
15. Кравченко І.С. Основи управління в Національній поліції: навчальний посібник. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 212 с.
16. Кубаєнко А. В. Інноваційні підходи до стратегічного управління як фактор оптимізації поліцейської діяльності. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. № 3 (11). С.3-10.
17. Кубаєнко А. В. Стратегічне управління як ключовий фактор ефективності поліцейської діяльності. *Право та державне управління*. 2024. №2. С.71-76.
18. Кубаєнко А.В. Взаємодії поліції та суспільства в сфері реалізації правоохоронної функції. *Юридичний вісник*. 2020. №2. С.81-87.
19. Кубаєнко А.В. Довіра до органів Національної поліції як ключовий фактор ефективності правоохоронної системи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. №6(1). С.221-226.
20. Кубаєнко А.В. Ефективність адміністрування в органах Національної поліції: алгоритм оцінки. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2023. № 2(6). С.11-17.

21. Кубаєнко А.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів: погляд на проблему. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 202-208.
22. Кубаєнко А.В. Сучасні підходи до модернізації правоохоронної системи в умовах цифрової трансформації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2022. № 56. С.122-126
23. Музичук О., Невядовський В., Найда В. Напрямки вдосконалення діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2023. №1. С. 5-12.
24. Пелех М.І. Адміністративно-правові засади здійснення адміністративного примусу органами Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2021. 229 с.
25. Поліцейська (адміністративна) діяльність: навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2020. 396 с.
26. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ: Дакор, 2021. 372 с.
27. Поліцейська діяльність. Альбом схем: навчальний наочний посібник / О.М. Мердова, Я.А. Коваленко, Р.І. Михайлов, Н.І. Носевич, А.П. Сахно, Н.М. Удалова, І.К. Хозлу; за заг. ред. проф. С.С. Вітвіцького. Кропивницький-Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. 154 с.
28. Поліцейська діяльність: адміністративно-правове регулювання: навчальний посібник / кол. авт. Вид. 2-ге. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 592 с.
29. Поліцейська діяльність: підручник / А.Є. Фоменко, О.С. Юнін, Р.В. МIRONOK, А.О. Собакарь та ін.; ред. О.С. Юнін. Дніпро: ДДУВС, 2022. 432 с.
30. Поліцейське право України: підручник / С. Г. Братель, А. В. Денисова, А. Г. Пишна та ін.; за заг. ред. д.ю.н. Д. В. Швеця. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 964 с.
31. Солнцева Х.В. Деякі питання щодо організації міжвідомчої взаємодії органів Національної поліції з іншими правоохоронними органами (інтегрована організація поліцейської діяльності). *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2021. №2. С. 131-135
32. Солнцева Х.В. Стан наукової розробленості проблематики сучасної поліцейської діяльності. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. Вип. 6. С. 116-122.
33. Солнцева Х.В. Шляхи запровадження національної концепції інтегрованої організації поліцейської діяльності. *Проблеми законності*. 2021. Вип.155. С. 146-165.
34. Ульянов О.І. Правові засади застосування поліцейських заходів примусу та вогнепальної зброї працівниками Національної поліції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 1. С. 34-36.
35. Циганов О.Г. Види поліцейських послуг в Україні та організаційно-правове забезпечення їх надання. *Наука і правоохорона*. 2019. № 2. С. 114-121.

36. Циганов О.Г. Підходи до з'ясування сутності поліцейських послуг: вітчизняні реалії та зарубіжна практика. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2019. №1. С. 186-193.

37. Циганов О.Г. Характеристика стадій адміністративно-процедурної діяльності правоохоронних органів України з надання адміністративних послуг. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 1 (66). С. 70-76.

38. Шатрава С.О. Превентивна діяльність Національної поліції України як об'єкт адміністративно-правового дослідження. *Наше право*. 2023. №3. С. 103-109.

39. Швець Д.В. Вимоги до особистості поліцейського в умовах глобалізації та впровадження міжнародних стандартів поведінки правоохоронців. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3. С. 316-330.

40. Шеховцова В.В. Підготовка управлінських кадрів поліції: зарубіжний досвід. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2022. № 1. С. 161-166.

41. Шило Є.П. Організаційно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України як центрального органу виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 225 с.

ТЕМА 2. Проходження служби в органах Національної поліції

Мета вивчення

Сформувати комплексне уявлення про правові та організаційні засади проходження служби в органах Національної поліції, з'ясувати особливості правового статусу поліцейських, порядок їх прийняття на службу, просування по службі, оцінювання та відповідальність, а також розкрити роль службової дисципліни й етичних стандартів у забезпеченні ефективної діяльності поліції.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) пояснювати сутність та правові засади проходження служби в органах Національної поліції;
- 2) характеризувати порядок вступу на поліцейську службу, вимоги до кандидатів та процедури добору;
- 3) розкривати зміст основних етапів проходження служби: призначення на посади, атестування, кар'єрне зростання, заохочення та дисциплінарна відповідальність;
- 4) аналізувати правові акти, що регулюють проходження служби в поліції, та визначати особливості їх застосування на практиці;
- 5) застосовувати норми законодавства під час вирішення практичних завдань, пов'язаних із правами, обов'язками та відповідальністю поліцейських;

6) оцінювати проблеми та перспективи удосконалення організаційно-правових засад проходження служби в органах Національної поліції в умовах реформування сектору безпеки.

Методичні вказівки

Вивчаючи цю тему, здобувачам освіти важливо зрозуміти правову природу служби в органах Національної поліції, її особливості, етапи та порядок проходження. Рекомендується зосередитися на аналізі норм Закону України «Про Національну поліцію» щодо вимог до кандидатів на службу, обмежень, порядку конкурсного відбору та набуття статусу поліцейського.

Особливу увагу слід звернути на структуру та принципи проведення конкурсу: його стадії, зміст оцінювання професійних компетентностей, повноваження поліцейських комісій. Важливо розуміти, які чинники впливають на успішне проходження конкурсу та які гарантії захищають здобувачів під час процедури добору.

Важливим компонентом є вивчення системи службової кар'єри поліцейського: присвоєння звань, порядок просування по службі, переведення, переміщення, відсторонення, перебування у розпорядженні. Доцільно аналізувати приклади типових кадрових ситуацій та визначати законні рішення щодо них.

Здобувачам освіти слід опрацювати питання професійного навчання – первинної професійної підготовки, службової підготовки, післядипломної освіти. Важливо враховувати значення безперервного розвитку поліцейського та вимоги до професійної компетентності.

Необхідно засвоїти норми щодо дисциплінарної відповідальності: склад дисциплінарного проступку, види дисциплінарних стягнень, обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність, порядок накладення та зняття стягнень. Рекомендується ознайомитися з типовими ситуаціями, у яких поліцейські допускають порушення службової дисципліни.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття та правове регулювання права на поліцейську службу.
2. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на поліцейську службу.
3. Обмеження права на поліцейську службу.
4. Поняття, види та принципи конкурсу на зайняття посади поліцейської служби.
5. Підстави проведення конкурсу на зайняття посади поліцейської служби.
6. Суб'єкти оцінювання професійної компетентності кандидатів на поліцейську службу.
7. Набуття статусу поліцейського. Призначення на посаду поліцейського. Присяга поліцейського.
8. Обмеження при призначенні на посади поліцейської служби.
9. Поняття та сутність поліцейської кар'єри.

10. Поліцейські звання: порядок та підстави присвоєння первинних та чергових звань.

11. Переміщення та переведення на поліцейській службі. Особливості перебування у розпорядженні.

12. Професійна компетентність поліцейського.

13. Первинна професійна підготовка на поліцейській службі: порядок та умови проходження.

14. Післядипломна освіта під час поліцейської служби.

15. Поняття режиму поліцейської служби. Робочий час. Час відпочинку поліцейських.

16. Оплата праці поліцейських.

17. Заохочення поліцейських.

18. Соціально-побутове забезпечення поліцейських. Пенсійне забезпечення.

19. Дисциплінарна відповідальність під час проходження поліцейської служби.

20. Припинення поліцейської служби. Підстави та порядок звільнення з поліцейської служби.

Завдання для самостійної роботи:

Кейс 1

Здійснити порівняльний аналіз норм Законів України «Про Національну поліцію» та «Про державну службу» та визначити обмеження, які встановлюються для поліцейських та державних службовців.

Скласти порівняльну таблицю із зазначенням обмежень, які враховуються при призначенні на посади державної та поліцейської служби.

Кейс 2

Керівник Головного управління Національної поліції в Одеській області своїм наказом встановив додаткові виплати працівникам бухгалтерії та своїм заступникам.

Визначте порядок нарахування грошового забезпечення поліцейським та державним службовцям, які працюють в органах поліції.

Чи можуть встановлюватися додаткові виплати для поліцейських та які підстави для їх нарахування та виплати?

Кейс 3

Заступник керівника відділу поліції №1 Одеського районного управління №1 ГУНП в Одеській області майор поліції П. з 18.10.2017 року по 18.11.2017 року проходив підвищення кваліфікації для поліцейських.

20.12.2020 року майора поліції П. призначено на посаду керівника відділу №1 Одеського районного управління №1 ГУНП в Одеській області.

Чи були допущені порушення законодавства при призначенні?

Який термін встановлюється для проходження підвищення кваліфікації в поліції?

В яких випадках поліцейські зобов'язані проходити підвищення кваліфікації за відповідним напрямом службової діяльності?

Кейс 4

Старшого слідчого Ізмайльського відділу поліції було притягнуто до дисциплінарної відповідальності за неналежне виконання службових обов'язків (накладено сувору догану). Поліцейський не погодився з результатами службового розслідування та вважав, що стягнення накладено безпідставно та з порушенням норм чинного законодавства.

Визначити, який порядок передбачено для оскарження наказу про притягнення до дисциплінарної відповідальності поліцейських?

Чим врегульовано процедури дисциплінарного провадження в органах поліції? Які права мають поліцейські, стосовно яких проводиться службове розслідування?

Кейс 5

У слідчому управлінні ГУНП в Одеській області працюють Коваленко Андрій Сергійович – начальник відділу та Мельник Олена Олександрівна – слідча цього ж відділу, які тиждень тому вступили в офіційний шлюб.

Чи створюють їхні родинні стосунки перешкоди для проходження служби? Які дії має вжити підрозділ кадрового забезпечення та вказані поліцейські у цій ситуації?

Кейс 6

До відділу кадрового забезпечення ГУНП в Одеській області звернувся капітан поліції Морозов Андрій Володимирович із проханням надати відпустку за станом здоров'я, надавши висновок військово-лікарської комісії.

Працівник кадрового підрозділу зазначив, що Морозов не має права на такий вид відпустки, і порадив скористатися черговою відпусткою або оформити лікарняний.

Необхідно оцінити правомірність дії працівника кадрового забезпечення та визначити законні дії поліцейського у цій ситуації.

Кейс 7

07.11.2024 року наказом Головного управління Національної поліції в Одеській області № 1050/с Коваленко А.В. призначено на посаду інспектора сектора ювенальної превенції Білгород-Дністровського відділу поліції.

09.03.2025 року Коваленко А.В. звільнений за п.7 ст.77 Закону України «Про Національну поліцію» (за власним бажанням), мав спеціальне звання «старший лейтенант поліції».

За результатами конкурсу, наказом ГУНП в Одеській області від 06.06.2025 року № 188 о/с Коваленко А.В. повторно прийнятий на службу та призначений на посаду заступника командира взводу №1 роти № 2 полку поліції особливого призначення з присвоєнням спеціального звання «рядовий поліції».

Потрібно оцінити, чи правомірно не поновлено попереднє спеціальне звання?

Питання для самоконтролю:

1. Хто може бути поліцейським?
2. Назвіть обмеження права на поліцейську службу.
3. На підставі чого відбувається конкурс на зайняття посади поліцейської служби?
4. З чого складається конкурс на зайняття посади поліцейської служби?
5. Які повноваження у поліцейських комісій?
6. Який порядок складання присяги поліцейського?
7. Які правові наслідки неприйняття присяги поліцейського?
8. Які законодавчі обмеження при призначенні на посади поліцейської служби?
9. Яка робота може зараховуватися до стажу поліцейської служби?
10. Чим регулюється поліцейська служба?
11. Що таке контракт на проходження поліцейської служби?
12. Хто уповноважений на укладання контракту проходження поліцейської служби?
13. Назвіть форми переміщення на поліцейській службі.
14. Які види звань встановлені поліцейським законодавством?
15. Назвіть обмеження права на поліцейську службу.
16. Який граничний вік перебування на поліцейській службі?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Порядок проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади.
2. Порядок діяльності поліцейських комісій.
3. Порядок проведення атестування поліцейських.
4. Організація перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на поліцейську службу.
5. Службове сумісництво поліцейських.
6. Відрядження поліцейських до державних (міждержавних) органів, установ та організацій із залишенням на службі в поліції: проблемні питання та судова практика.
7. Особливості присвоєння спеціальних поліцейських звань.
8. Поняття, ознаки та склад дисциплінарного проступку поліцейського.
9. Підстави дисциплінарної відповідальності поліцейських.
10. Дисциплінарні стягнення.
11. Обставини, що пом'якшують або обтяжують дисциплінарну відповідальність.
12. Дисциплінарне провадження і дисциплінарна справа.
13. Порядок накладення і зняття дисциплінарних стягнень.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP>
2. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text>
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
4. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF#Text>
6. Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 р. № 988. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2015-%D0%BF#Text>
7. Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських: наказ МВС України від 17.11.2015 № 1465. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1445-15#Text>
8. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України: наказ МВС України від 09.02.2016 № 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1445-15#Text>
9. Про затвердження Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції: наказ МВС України від 16.02.2016 № 105. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16#n14>
10. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 р. № 50. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>
11. Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань: наказ МВС України від 07.11.2018 № 893. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1355-18#Text>
12. Про затвердження Порядку психофізіологічного обстеження кандидатів на службу в поліції та Порядку обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності кандидатів на службу в поліції: наказ МВС України від 17.12.2015 № 1583. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0037-16#n6>
13. Про затвердження Порядку складання Присяги працівниками Національної поліції : наказ МВС України від 09.11.2015 р. № 1453. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1487-15>

14. Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських: наказ МВС України від 25.12.2015 № 1631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0049-16#Text>

15. Про реалізацію окремих положень Дисциплінарного статуту Національної поліції України: наказ МВС України від 12.03.2016 № 177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0049-16#n15>

Основні джерела:

1. Бакаянова Н.М., Кубасенко А.В., Свида О.Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

2. Будинський М.П. Принципи адміністративно-правового регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Випуск 3, том 1. С. 88-95.

3. Ганжа О.О. Первинна підготовка працівників Національної поліції України як чинник їх службової кар'єри. *Юридична наука*. 2020. №10 (112). С.70-77.

4. Дрозд С.М. Значення та роль фінансово правового регулювання медичного забезпечення поліцейських. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 237-241.

5. Дрок І.С. Кадрова політика Національної поліції України в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2022. Випуск 70. С. 318-323.

6. Залужний В.Г. Поняття, сутність та правове регулювання методики оцінювання діяльності поліцейських в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 4(3). С. 24-28.

7. Залужний В.Г. Оцінювання службової діяльності поліцейського в Україні: теорія, правове регулювання і практика: дис. ... канд.юрид. наук : 12.00.07. Одеса. 2019. 208 с.

8. Кікінчук В.Ю. Адміністративно-правове забезпечення кадрових процедур у Національній поліції України. *Supremația Dreptului = Верховенство Права*. 2019. № 2. С. 39-43.

9. Кісіль О.Ю. Напрямки вдосконалення загального та спеціального законодавства України, яким визначаються правові засади соціального забезпечення поліцейських. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2(5.2). С. 41-45.

10. Комірчий П.О. Публічна служба в правоохоронній сфері України: теорія та практика: монографія. Київ : Маслаков, 2020. 476 с.

11. Кубасенко А. В. Ефективність адміністрування в органах Національної поліції: критерії оцінки та методологія. *Дотримання прав і свобод людини Національною поліцією України в умовах глобальних викликів*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 27 жовтня 2023 р. Одеса: ОДУВС, 2023. С.79-83.

12. Кубасенко А.В. Адміністрування як складова підвищення ефективності поліцейської діяльності. *Стан та перспективи розвитку адміністративного права України*: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет конференції, м. Одеса, 20 жовтня 2023 р. Одеса: ОДУВС, 2023. С. 163-166.

13. Масалова Т.А. Щодо гарантій захисту права поліцейського на грошове забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 66. С. 118-122.

14. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / Кол. авт.; кер. авт. кол. д.ю.н., доц. Т.П. Мінка. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 480 с.

15. Поліцейська (адміністративна) діяльність: навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2020. 396 с.

16. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ: Дакор, 2021. 372 с.

17. Поліцейська діяльність. Альбом схем: навчальний наочний посібник / О.М. Мердова, Я.А. Коваленко, Р.І. Михайлов, Н.І. Носевич, А.П. Сахно, Н.М. Удалова, І.К. Хозлу; за заг. ред. проф. С.С. Вітвіцького. Кропивницький-Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. 154 с.

18. Поліцейська діяльність: адміністративно-правове регулювання: навчальний посібник / кол. авт. Вид. 2-ге. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 592 с.

19. Поліцейська діяльність: підручник / А.Є. Фоменко, О.С. Юнін, Р.В. Миронюк, А.О. Собакарь та ін.; ред. О.С. Юнін. Дніпро: ДДУВС, 2022. 432 с.

20. Поліцейське право України: підручник / С. Г. Братель, А. В. Денисова, А. Г. Пишна та ін.; за заг. ред. д.ю.н. Д. В. Швеця. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 964 с.

21. Савельєва І.В. Адміністративно-правове забезпечення підготовки кадрів Національної поліції України : дис.... кан-та юрид. наук : 12.00.07 /МОН України, Терн. нац. екон. ун-т, Тернопіль, 2019, 230 с.

22. Святокум І.О. Нормативно-правове забезпечення діяльності поліцейських комісій: стан і перспективи розвитку. *Право і Безпека*. 2019. № 1. С. 47-52.

23. Шатрава С.О. Стан та правове регулювання кадрового забезпечення органів національної поліції на сучасному етапі розвитку. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 1. С. 83-87.

ТЕМА 3. Поліцейські заходи

Мета вивчення

Сформувати системне уявлення про поліцейські заходи як інструмент забезпечення публічної безпеки та правопорядку, розкрити їх види, правові та організаційні засади застосування, порядок планування і проведення, а також

визначити роль цих заходів у захисті прав і свобод громадян та протидії правопорушенням.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) пояснювати сутність поліцейських заходів, їх функціональне призначення та роль у забезпеченні безпеки суспільства;
- 2) характеризувати види поліцейських заходів, їх класифікацію та специфіку застосування у різних ситуаціях;
- 3) аналізувати правові акти та нормативи, що регулюють порядок застосування поліцейських заходів;
- 4) оцінювати правомірність дій поліцейських під час застосування заходів і визначати можливі наслідки порушення законодавства;
- 5) застосовувати набуті знання на практиці при вирішенні ситуаційних завдань, пов'язаних із реалізацією поліцейських заходів;
- 6) критично оцінювати ефективність поліцейських заходів та виявляти шляхи вдосконалення організаційно-правових механізмів їхнього застосування в сучасних умовах безпеки.

Методичні вказівки

Здобувачам освіти необхідно детально вивчити систему поліцейських заходів, їх правову природу, класифікацію та особливості застосування. Важливо усвідомити різницю між превентивними заходами та заходами примусу. Рекомендується звернути увагу на вимоги, що висуваються до будь-якого поліцейського заходу: законність, пропорційність, необхідність, обґрунтованість та документування.

Превентивні поліцейські заходи є ключовим інструментом запобігання правопорушенням, тому здобувачам освіти слід окремо зосередитися на питанні їх застосування, підставах, меті та порядку. Доцільним є аналіз реальних ситуацій, у яких превентивні заходи дозволяють уникнути застосування більш жорстких заходів примусу.

Слід детально опрацювати порядок застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Особливої уваги заслуговують вимоги щодо попередження, заборони та обмеження застосування таких заходів. Здобувачам освіти рекомендується вивчити практику Європейського суду з прав людини, яка визначає критерії правомірності застосування сили.

Важливим елементом є аналіз прав та обов'язків особи, щодо якої застосовуються поліцейські заходи, а також дій поліцейського щодо фіксації, оформлення і подальшого контролю за правомірністю заходу.

Під час вивчення теми доцільно виконувати практичні завдання з моделювання ситуацій, у яких необхідно обрати належний поліцейський захід, оцінити його правомірність та можливі наслідки.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття поліцейських заходів.
2. Види поліцейських заходів.

3. Вимоги до поліцейських заходів.
4. Підстави та порядок застосування перевірки документів особи.
5. Підстави та порядок застосування опитування особи.
6. Підстави та порядок застосування поверхневої перевірки й огляду.
7. Підстави та порядок застосування зупинення транспортного засобу.
8. Підстави та порядок застосування вимоги залишити місце й обмеження доступу до визначеної території.
9. Підстави та порядок застосування обмеження пересування особи, ТЗ або фактичного володіння річчю.
10. Підстави та порядок застосування проникнення до житла чи іншого володіння особи.
11. Підстави та порядок застосування перевірки дотримання вимог дозвільної системи.
12. Підстави та порядок застосування технічних приладів, технічних засобів та спеціалізованого програмного забезпечення.
13. Підстави та порядок застосування перевірки дотримання обмежень, установлених законодавством щодо осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб.
14. Підстави та порядок застосування поліцейського піклування.
15. Загальний порядок застосування поліцейських заходів примусу.
16. Підстави та порядок застосування фізичного впливу (сили).
17. Види спеціальних засобів, що застосовуються поліцією.
18. Підстави та порядок застосування спеціальних засобів.
19. Підстави та порядок застосування вогнепальної зброї.
20. Застосування поліцейськими поліції особливого призначення зброї та бойової техніки під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України.

Завдання для самостійної роботи:

Кейс № 1

Інспектор патрульної поліції зупинив автомобіль марки «Honda» за порушення правил користування ременями безпеки. При перевірці у водія документів інспектор виявив відсутність полісу (договору) обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Інспектор поліції склав протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 126 КУпАП, в якому зазначив, що автомобіль підлягає тимчасовому затриманню і зберіганню на спеціальному майданчику. Після чого інспектор патрульної поліції сів за кермо автомобіля марки «Honda» для доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик.

Чи правомірні дії інспектора патрульної поліції?

Відповідь обґрунтуйте з посиланням на нормативно-правові акти.

Кейс №2

Під час документування адміністративного правопорушення, гр. Хиленко вимагав у поліцейського вимкнути відеореєстратор та попереджав про відповідальність службової особи за порушення його конституційних прав.

Який алгоритм дій поліцейського в зазначеній ситуації?

Кейс №3

Поліцейський звернувся до гр. Кавичко, який намагався припаркувати автомобіль «Шкода» на тротуарі, із вимогою не порушувати правила дорожнього руху та знайти інше місце, що дозволяє паркування. Гр. Кавичко почав голосно висловлювати незадоволення діями поліцейських. На вимогу поліції показати водійське посвідчення, правопорушник голосно заявив, що поліцейський не мав право вимагати документи, обгрунтовуючи тим, що не він ще навіть не встиг вчинити правопорушення.

Чи були в діях поліцейських факти перевищення службових повноважень?

Який алгоритм дій поліцейського в зазначеній ситуації?

Чи можливі шкідливі наслідки цього правопорушення?

Назвіть увесь обсяг повноважень поліцейського, які можуть бути застосовані у разі, якщо поліцейський прав, та у разі, якщо перевищив межі наданих законом повноважень.

Завдання для самостійної роботи:

1. У нічний час, близько другої години, з приміщення бару «Кут» надійшло повідомлення про спробу незаконного проникнення групи молодиків. Прибувши на місце події наряд поліції, виявив двох підлітків, віком 15-17 років, які намагались виламати замок вхідних дверей бару «Кут». На вимогу поліції припинити протиправні дії підлітки з металевими прутами в руках накинулись на поліцейських.

Для відбиття нападу поліцейськими було застосовано табельну вогнепальну зброю у результаті чого одного було поранено.

Визначте першочергові дії поліцейських в ситуації, яка склалася

Визначте, які заходи впливу застосовуються поліцейськими у вказаній ситуації

2. До відділу поліції надійшло повідомлення про бійку у нічному клубі між представницями "слабкої статі" через раптову сварку. Прибувши на виклик, працівники поліції змушені були затримати громадянок Л. віком 19 років, Ж, 21 рік, А., 19 років та К., 20 років. Причиною бійки, за словами свідків, стала відсутність вільного столика для громадянок А. й К. Зі слів громадянки Ж., вона перебуває на 2-му місяці вагітності. До всіх правопорушниць на місці було застосовано обмеження свободи пересування без застосування спеціальних засобів.

Проаналізуйте ситуацію.

Чи правильними були дії поліцейських?

Чи впливає стать правопорушника на обмеження застосування сили з метою припинення правопорушення?

Прокоментуйте застосування поліцейського примусу до громадянки Ж.

3. Водій автомобіля Мерседес порушив правила дорожнього руху та здійснив стоянку у невстановленому місці. Поліцейський, що виявив дане порушення вимагав у водія надати документи, припаркувати автомобіль з дотриманням ПДР, викликав наряд патрульної поліції. На вимогу поліцейського водій не відреагував, вийшов з автомобіля, продемонстрував, що в нього є зброя...

Визначте першочергові дії поліцейських в ситуації яка склалася?

Кваліфікуйте дії правопорушника, визначте заходи та алгоритм дій та їх узгодженість.

Визначте підстави застосування поліцейських заходів примусу.

Визначте умови та порядок проведення поверхневого огляду особи.

Визначте порядок проведення особистого огляду та огляду речей особи.

Визначте відмінність між поверхневим оглядом та особистим оглядом.

Питання для самоконтролю:

1. Що розуміють під поняттям «поліцейський захід»?
2. Які основні вимоги пред'являються до застосування поліцейських заходів?
3. У чому полягає значення принципу законності при застосуванні поліцейських заходів?
4. Що передбачає принцип ефективності поліцейського заходу?
5. Як розуміти принцип пропорційності при застосуванні поліцейських заходів?
6. У чому проявляється принцип необхідності при виборі поліцейського заходу?
7. Які превентивні заходи передбачені Законом України «Про Національну поліцію»?
8. Які поліцейські заходи примусу регламентовані законодавством?
9. Що означає поняття «фізичний вплив» у діяльності поліції?
10. Що таке спеціальні засоби як засіб поліцейського примусу?
11. Які підстави та ціль перевірки документів особи?
12. Які підстави та мета проведення опитування громадянина?
13. Які підстави та мета поверхневої перевірки особи?
14. За яких умов поліцейський має право зупиняти транспортний засіб?
15. У яких випадках можна вимагати залишити місце або обмежити доступ до території?
16. Що таке обмеження пересування особи як превентивний поліцейський захід?
17. Що розуміють під фактичним затриманням і який максимально допустимий термін?

18. За яких умов допускається проникнення до житла або іншого володіння особи?
19. Які технічні засоби можуть застосовуватися поліцейськими під час служби?
20. Для яких категорій осіб застосовується поліцейське піклування і з якою метою?
21. Які заходи примусу визначені законом для поліцейських?
22. Що слід враховувати при виборі виду поліцейського заходу примусу?
23. Для яких категорій осіб забороняється застосування заходів примусу?
24. Які є підстави для застосування фізичної сили поліцейськими?
25. Які спеціальні засоби дозволені для використання поліцією?
26. За яких умов поліцейський має право застосувати кайданки?
27. Які обмеження щодо використання кайданків встановлені законом?
28. У яких випадках дозволено застосовувати гумовий кийок?
29. Коли поліцейський може застосувати засоби, оснащені слезозогінною або дратівною речовиною?
30. Які обмеження або заборони існують щодо застосування слезозогінних та дратівних речовин?
31. У яких випадках використовується службовий собака?
32. У яких випадках дозволяється застосування службового коня?
33. Які виняткові обставини дають право на застосування вогнепальної зброї?
34. Коли поліцейський може застосувати вогнепальну зброю без попередження?
35. Які є обмеження та заборони щодо застосування вогнепальної зброї?
36. У яких випадках поліцейський має право привести зброю в бойову готовність?
37. З якою метою дозволено використання вогнепальної зброї поліцейським?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Перевірка документів в осіб, огляд речей, транспортних засобів, багажу житла під час дії правового режиму воєнного стану.
2. Поліцейське піклування: національна практика та зарубіжний досвід.
3. Співвідношення адміністративного примусу та поліцейських заходів.
4. Застосування вогнепальної зброї працівниками правоохоронних органів.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP>
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

Основні джерела:

1. Буди О. А. Адміністративно-превентивні поліцейські заходи: дис. ... докт. філософії: 081 право. Харків. ХНУВС, 2021. 264 с.
2. Глушаченко В. В. Проблеми правомірності застосування поліцейськими фізичної сили та спеціальних засобів. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2022. Вип. 39. С. 38-39.
3. Ірха Ю.Б. Типові помилки під час застосування поліцейських заходів примусу: на основі аналізу судової практики : наук.-практ. посіб. Вінниця: "Нілан-ЛТД", 2024. 308 с.
4. Кобець М. П. Застосування поліцейських заходів в аспекті дотримання прав людини і громадянина. *Наука і правоохорона*. 2018. № 3. С. 54-60.
5. Коломоець О.Д., Олексієнко С.В., Скрипка О.М. Вимоги до поліцейських заходів: сутнісна характеристика, види та законодавче регулювання. *Правовий часопис Донбасу*. 2024. №3 (88). С. 65-70.
6. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / Кол. авт.; кер. авт. кол. д.ю.н., доц. Т.П. Мінка. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 480 с.
7. Мосузенко В. Ю., Бахчеван Є. Ф. Нормативно-правові засади застосування поліцейських заходів примусу під час виконання службовобойових завдань: постановка проблеми. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2023. Випуск 1. С.36-41.
8. Пелех М. І. Адміністративно-правові засади здійснення адміністративного примусу органами Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2021. 229 с.
9. Поліцейська (адміністративна) діяльність: навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2020. 396 с.
10. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ: Дакор, 2021. 372 с.
11. Поліцейська діяльність. Альбом схем: навчальний наочний посібник / О.М. Мердова, Я.А. Коваленко, Р.І. Михайлов, Н.І. Носевич, А.П. Сахно, Н.М. Удалова, І.К. Хозлу; за заг. ред. проф. С.С. Вітвіцького. Кропивницький-Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. 154 с.
12. Поліцейська діяльність: адміністративно-правове регулювання: навчальний посібник / кол. авт. Вид. 2-ге. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 592 с.
13. Поліцейська діяльність: підручник / А.Є. Фоменко, О.С. Юнін, Р.В. МIRONЮК, А.О. Собакарь та ін.; ред. О.С. Юнін. Дніпро: ДДУВС, 2022. 432 с.

14. Поліцейське право України: підручник / С. Г. Братель, А. В. Денисова, А. Г. Пишна та ін.; за заг. ред. д.ю.н. Д. В. Швеця. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 964 с.

15. Ульянов О.І. Правові засади застосування поліцейських заходів примусу та вогнепальної зброї працівниками національної поліції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 1. С. 34-36.

16. Шубіна Н. М. До проблеми дотримання прав і свобод людини і громадянина під час застосування поліцейського піклування. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2(4). С. 57-61.

17. Шубіна Н.М. Адміністративно-правове регулювання застосування поліцейського піклування. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. НАВС, 2020. 229 с.

ТЕМА 4. Адміністративний нагляд органів Національної поліції

Мета вивчення

Сформувати комплексне розуміння правових та організаційних засад здійснення адміністративного нагляду органами Національної поліції, розкрити його зміст, завдання, повноваження та механізми реалізації, а також визначити роль адміністративного нагляду у забезпеченні публічної безпеки, попередженні правопорушень і контролі за поведінкою осіб, які перебувають під наглядом.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) пояснювати сутність адміністративного нагляду, його правову основу та функціональне призначення в діяльності Національної поліції;
- 2) характеризувати категорії осіб, щодо яких застосовується адміністративний нагляд, та визначати підстави його встановлення;
- 3) аналізувати нормативно-правові акти, що регламентують порядок організації, проведення та контролю за адміністративним наглядом, а також тенденції їх розвитку;
- 4) демонструвати знання щодо структури підрозділів, відповідальних за здійснення адміністративного нагляду, їх компетенції та форм взаємодії з іншими правоохоронними органами;
- 5) застосовувати положення законодавства на практиці при вирішенні ситуаційних завдань, пов'язаних із встановленням, веденням та припиненням адміністративного нагляду;
- 6) оцінювати проблеми та перспективи вдосконалення механізмів адміністративного нагляду у контексті сучасних викликів безпеки та правопорядку.

Методичні вказівки

Під час опрацювання цієї теми здобувачам освіти важливо зосередити увагу на розумінні адміністративного нагляду як особливої форми

превентивного впливу держави на поведінку осіб, які становлять підвищену небезпеку для суспільства. Необхідно вивчити мету нагляду, його правову природу, принципи, підстави встановлення та припинення.

Здобувачам освіти рекомендується проаналізувати категорії осіб, щодо яких може бути встановлений адміністративний нагляд, а також ті випадки, коли нагляд не застосовується. Важливо знати перелік обмежень, які можуть накладатися на піднаглядних осіб, строки їх встановлення, порядок контролю та відповідальність за порушення правил адміністративного нагляду.

Слід приділити увагу різновидам адміністративного нагляду – загальному та спеціальному. Особливо важливо розглянути особливості нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, правила профілактичної роботи з ними, вимоги до складання документів.

Корисним є ознайомлення з діяльністю органів Національної поліції щодо контролю за дотриманням правил адміністративного нагляду, порядком реагування на виявлені порушення, процедурою складання матеріалів та їх подальшого направлення до суду.

Доцільно аналізувати судову практику щодо встановлення та припинення адміністративного нагляду, виконання обмежень і відповідальності за їх порушення. Практичні завдання можуть включати моделювання рішень про встановлення нагляду, визначення переліку обмежень, складання рапортів та протоколів.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття, зміст і види адміністративного нагляду. Форми та методи адміністративного нагляду.
2. Категорії осіб, відносно яких адміністративний нагляд встановлюється.
3. Терміни встановлення адміністративного нагляду. Порядок здійснення адміністративного нагляду.
4. Порядок припинення адміністративного нагляду.
5. Обов'язки піднаглядних. Обмеження дій піднаглядних. Контроль за здійсненням адміністративного нагляду.

Завдання для самостійної роботи:

06.04.2025 о 22.30 дільничний офіцер поліції лейтенант поліції Б. відвідував особу, щодо якої встановлено адміністративний нагляд, який мешкає за адресою: м. Одеса, вул. Новаторів, 13 кв.45, з метою перевірки дотримання правил адміністративного нагляду, відбору пояснення та складання рапорту про перевірку.

Скласти рапорт про перевірку та пояснення.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке адміністративний нагляд у поліцейській діяльності і яка його мета?
2. Які основні види адміністративного нагляду передбачені законодавством?
3. Які категорії осіб не підлягають адміністративному нагляду?
4. Які терміни встановлення адміністративного нагляду та їх правове регулювання?
5. Як здійснюється порядок адміністративного нагляду та його припинення?
6. Які обов'язки мають особи, щодо яких встановлено адміністративний нагляд?
7. Які обмеження можуть застосовуватися до осіб під адміністративним наглядом?
8. Які форми та методи адміністративного нагляду застосовуються на практиці?
9. Як організовується контроль за дотриманням правил адміністративного нагляду?
10. Чим відрізняється загальний нагляд від спеціального нагляду?
11. Які правові підстави та умови встановлення спеціального адміністративного нагляду?
12. Як здійснюється адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі?
13. Які порушення адміністративного нагляду є найпоширенішими та які заходи реагування на них передбачені?
14. Які судові обмеження можуть встановлюватися щодо піднаглядних осіб?
15. Які підстави та порядок припинення адміністративного нагляду?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Правова природа та комплекс завдань адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі
2. Класифікація та характеристика категорій осіб, щодо яких встановлюється адміністративний нагляд
3. Процедурні та організаційні аспекти встановлення та реалізації адміністративного нагляду
4. Комплекс обов'язків, обмежень та правовідносин піднаглядних осіб у контексті адміністративного нагляду
5. Особливості здійснення адміністративного нагляду за умовно-достроково звільненими та військовослужбовцями
6. Механізми відповідальності за порушення правил адміністративного нагляду та системи контролю за його ефективністю

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94>
5. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17.03.2011 № 3160-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17>
6. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Наказ МВС України, Державного департаменту з питань виконання покарань від 04.11.2003 № 1303/203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0355-04>
7. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>
8. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

Основні джерела:

1. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків: Факт, 2022. 452 с.
2. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.
3. Денисова А.В. Адміністративний нагляд органів виконавчої влади України: генезис, процедури, шляхи новелізації : монографія. Одеса, 2018. 348 с.
4. Поліцейська (адміністративна) діяльність: навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2020. 396 с.
5. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ: Дакор, 2021. 372 с.
6. Поліцейська діяльність. Альбом схем: навчальний наочний посібник / О.М. Мердова, Я.А. Коваленко, Р.І. Михайлов, Н.І. Носевич,

А.П. Сахно, Н.М. Удалова, І.К. Хозлу; за заг. ред. проф. С.С. Вітвіцького. Кропивницький-Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. 154 с.

7. Поліцейська діяльність: адміністративно-правове регулювання: навчальний посібник / кол. авт. Вид. 2-ге. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 592 с.

8. Поліцейська діяльність: підручник / А.Є. Фоменко, О.С. Юнін, Р.В. Миронюк, А.О. Собакарь та ін.; ред. О.С. Юнін. Дніпро: ДДУВС, 2022. 432 с.

9. Поліцейське право України: підручник / С. Г. Братель, А. В. Денисова, А. Г. Пишна та ін.; за заг. ред. д.ю.н. Д. В. Швеця. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 964 с.

10. Пчелін В.Б. Правові засади здійснення поліцією адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі. *Публічне право*. 2021. №1 (41). С. 199-205.

11. Собакарь А. О. Місце адміністративного нагляду в механізмі забезпечення правопорядку. *Науковий вісник Сіверщини. Серія : Право*. 2017. № 1. С. 117-125

12. Собакарь А. О. Співвідношення державного контролю та адміністративного нагляду як засобів публічного адміністрування. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 3. С. 86-91.

ТЕМА 5. Юрисдикційна діяльність органів поліції

Мета вивчення

Сформувати та закріпити системні знання щодо організаційно-правових засад юрисдикційної діяльності органів поліції, її завдань, повноважень та ролі у забезпеченні законності і правопорядку в Україні.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) пояснювати сутність, правову природу та зміст юрисдикційної діяльності органів поліції, її завдання та функції;
- 2) аналізувати нормативно-правові акти, що регулюють юрисдикційну діяльність поліції, а також тенденції їх розвитку та удосконалення;
- 3) демонструвати знання щодо повноважень посадових осіб поліції у здійсненні юрисдикційних функцій, їх прав і обов'язків у контексті адміністративного законодавства;
- 4) застосовувати положення законодавства на практиці при вирішенні ситуаційних завдань, пов'язаних із застосуванням адміністративно-юрисдикційних повноважень;
- 5) оцінювати проблеми та перспективи вдосконалення організаційно-правових механізмів юрисдикційної діяльності поліції в умовах реформування сектору безпеки та правопорядку.

Методичні вказівки

Здобувачам освіти необхідно опанувати основи адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції, зокрема її правову природу, компетенцію органів Національної поліції, порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення. Особливу увагу слід приділити вивченню стадій адміністративного провадження, починаючи від фіксації події та складання матеріалів, до винесення постанови та її виконання.

Необхідно детально опрацювати вимоги до складання протоколу про адміністративне правопорушення, його зміст, порядок отримання пояснень, фіксації доказів. Корисним є аналіз особливостей документування правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зокрема зафіксованих у автоматичному чи неавтоматичному режимі.

Здобувачам освіти слід звернути увагу на заходи забезпечення провадження – доставлення порушника, адміністративне затримання, особистий огляд, вилучення речей і документів, тимчасове затримання транспортних засобів. Важливо знати вимоги щодо правомірності застосування цих заходів та їх документування.

Рекомендується вивчити особливості розгляду справ про адміністративні правопорушення різними суб'єктами, порядок прийняття рішень та можливість їх оскарження. Слід опрацювати порядок виконання постанов про накладення адміністративних стягнень, включаючи штрафи, громадські роботи, конфіскацію та позбавлення спеціального права.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття, основні ознаки та сутність юрисдикційної діяльності поліції.
2. Поняття, завдання, принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення.
3. Суб'єкти провадження у справах про адміністративні правопорушення.
4. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.
5. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
6. Докази та доказування у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчих поліції.
7. Поняття процесуальних документів у провадженні у справах про адміністративні правопорушення, їх види
8. Особливості складання протоколу у справі про адміністративне правопорушення.
9. Особливості складання процесуальних документів, що забезпечують провадження у справах про адміністративні правопорушення.
10. Особливості складання постанови у справі про адміністративне правопорушення.

11. Матеріали, що додаються до протоколу про адміністративне правопорушення.

12. Загальна характеристика провадження у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчих поліції

Завдання для самостійної роботи:

Кейс 1

Під час патрулювання в Одесі співробітники патрульної поліції, інспектори Іванов та Смирнов, помітили громадянина К., який перебував на вулиці в стані алкогольного сп'яніння та порушував громадський порядок, ображаючи оточуючих та порушуючи моральні норми. На вимогу поліцейських пред'явити документи, чоловік не зміг цього зробити. Інспектори доставили його до чергової частини для перевірки особи та оформлення протоколу про адміністративне правопорушення. Після перевірки було встановлено, що затриманий – Іванов Іван Володимирович, 12.03.1985р.н., який проживає за адресою: м. Одеса, вул. Новаторів, 13, кв. 45.

1. *Визначте, які заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення були застосовані поліцейськими.*

2. *Назвіть нормативні документи, які регламентують ці дії.*

3. *Підготуйте адміністративно-процесуальний документ щодо цього правопорушення.*

Кейс 2

У відділі поліції Одеси протягом короткого проміжку часу було доставлено чотирьох громадян за різні адміністративні порушення. Інспектор із забезпечення прав людини повинен визначити максимально допустимий строк адміністративного затримання для кожного:

1. Громадянин А. затриманий за нецензурну лайку у публічному місці. Його особу вдалося встановити за документами.

2. Громадянка Б. затримана прикордонною службою під час спроби незаконно перетнути кордон. Її документи відсутні, і особу ще треба встановити.

3. Громадянин В. підозрюється у домашньому насильстві щодо дружини, повідомлення про яке надійшло від сусіда. Потребується додатковий час для з'ясування обставин.

4. Громадянка Г. затримана поліцією з невеликою кількістю психотропної речовини. Особу ще необхідно ідентифікувати, а вилучене направити на експертизу.

Визначте максимально допустимий строк затримання для кожного та вкажіть додаткові обов'язкові умови (наприклад, повідомлення прокурора).

Кейс 3

В Одесі патрульні затримали чоловіка Н., який перебував у стані сильного алкогольного сп'яніння, порушував громадський порядок і відмовлявся виконувати законні вимоги поліцейських під час оформлення

протоколу за ст. 185 КУпАП. Документів при ньому не було, своє ім'я він повідомив усно. Поліцейські вирішили доставити його для встановлення особи та складання адміністративних матеріалів.

Визначте максимально допустимий строк затримання громадянина Н. та додаткову обов'язкову процесуальну дію при такому затриманні.

Кейс 4

Патрульні в районі залізничного вокзалу Одеси помітили жінку С., яка курила у забороненому місці. Під час спілкування вона виглядала занепокоєною, намагалася уникати контакту та відмовилася показати вміст сумки. Поліцейські вирішили провести огляд її особистих речей та особистий огляд.

Огляд провів чоловік-поліцейський у присутності двох понятих. У сумці було виявлено згорток із речовиною, схожою на наркотичну.

1. *Визначте законність проведених дій поліцейського.*

2. *Зазначте, хто має право проводити особистий огляд відповідно до КУпАП.*

3. *Вкажіть умови, за яких дозволено оглядати речі без присутності власника.*

Кейс 5

Під час патрулювання Одеси поліцейські виявили чоловіка К., який розпивав алкоголь на дитячому майданчику та нецензурно висловлювався. Під час поверхневої перевірки у його сумці виявили саморобний ніж із лезом 18 см, пляшку самогону та пристрій для його виготовлення.

Поліцейські склали протокол за ст. 173, 176 та 178 КУпАП, провели огляд речей у присутності понятих та вилучили ніж, самогон і апарат. До протоколу додали детальний опис вилученого.

1. *Визначте, чи законно поліцейські вилучили ці предмети.*

2. *Опишіть подальшу процедуру поводження із вилученими предметами.*

3. *Який процесуальний документ повинен бути складений у зв'язку з вилученням?*

Кейс 6

В Одесі патрульні зупинили водія Смілкова О., власника посвідчення ВХО 807248 (ТСЦ 0542, категорії В та С), який за зовнішніми ознаками перебував у стані алкогольного сп'яніння та відмовився проходити огляд на місці.

На підставі цього поліцейські склали протокол за ст. 130 КУпАП. Через можливе позбавлення права керування транспортом у водія тимчасово вилучили посвідчення та видали дозвіл на керування транспортом строком до 3 місяців, що зазначено у протоколі.

Через півроку після вилучення посвідчення судового рішення ще не було, а водій звернувся з проханням повернути посвідчення.

1. Чи були дії поліцейських щодо вилучення посвідчення законними?
2. Який документ обов'язково видається водієві при тимчасовому вилученні?
3. Чи може водій отримати посвідчення через 6 місяців, якщо судове рішення ще не ухвалене?
4. Заповніть тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом.

Кейс 7

У Одесі патрульні отримали повідомлення про автомобіль, припаркований на місці, позначеному знаком «Місце для осіб з інвалідністю», біля медичного центру. На транспорті не було відповідного знаку, а пасажирів з інвалідністю всередині не було.

Поліцейські тимчасово затримали автомобіль та відправили його на майданчик за допомогою евакуатора.

1. Чи були дії поліцейських щодо тимчасового затримання автомобіля законними?
2. Які дії слід виконати при затриманні транспортного засобу?
3. Чи обов'язкова присутність понятих?
4. Коли власник автомобіля може його повернути?
5. Складіть акт огляду та тимчасового затримання транспортного засобу на умовний автомобіль.

Кейс 8

Під час патрулювання м. Одеса інспектори отримали виклик про жорстоке поводження з твариною. На місці виявили чоловіка, який тримав собаку на короткому ланцюгу без води та їжі, у антисанітарних умовах, з ознаками фізичних ушкоджень. Зафіксовано порушення ст. 89 КУпАП.

Поліцейські тимчасово вилучили тварину та передали її до комунального притулку.

1. Чи мали право поліцейські тимчасово вилучити собаку?
2. Який процесуальний документ потрібно скласти при вилученні?
3. На який строк дозволено тимчасове вилучення тварини?
4. Які особливості слід враховувати при вилученні?
5. Складіть протокол про тимчасове вилучення та акт передачі тварини до КП «Притулок для тварин», м. Одеса, пров. Червоний, 19.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке юрисдикційна діяльність органів поліції та які її основні характеристики?
2. Що таке адміністративна підвідомчість та як визначається компетенція поліції у справах про адміністративні правопорушення?
3. Які етапи провадження у справах про адміністративні правопорушення підвідомчі Національній поліції?

4. Які нормативно-правові акти регулюють адміністративно-юрисдикційні повноваження поліції?
5. Як правильно документується адміністративне правопорушення та що має містити протокол?
6. Які особливості складання протоколу про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією?
7. Які правила оформлення матеріалів поліцією у сфері безпеки дорожнього руху, що не зафіксовані автоматично?
8. Які поліцейські заходи застосовуються під час реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень?
9. Як оформлюється доставлення порушника та рапорт поліцейського про доставлення?
10. Які правила адміністративного затримання та складання протоколу про адміністративне затримання?
11. Які обмеження та процедура особистого огляду та огляду речей?
12. В яких випадках можливе тимчасове вилучення посвідчення водія або транспортного засобу?
13. Як поліція вирішує справи щодо порушень ПДР іноземцями та особами без громадянства?
14. Які стадії розгляду справи про адміністративне правопорушення та процедура винесення постанови?
15. Як оформлюються електронні постанови та як здійснюється контроль за їх виконанням?
16. Які механізми оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення?
17. Які особливості виконання постанов щодо адміністративних стягнень?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції у сфері безпеки дорожнього руху: законодавчі механізми та практичні виклики.
2. Особливості складання протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані із корупцією.
3. Поліцейські заходи примусу та адміністративне затримання: нормативно-правові аспекти та практика застосування.
4. Тимчасове вилучення документів, транспортних засобів та тварин у провадженні поліції: юридичні засади та процедура.
5. Організація провадження у справах про адміністративні правопорушення за участю іноземців та осіб без громадянства.
6. Виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення: від накладення штрафу до адміністративного арешту.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
6. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>
7. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
8. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
9. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 № 3782-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12>
10. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
11. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
12. Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів: Закон України від 08.07.2011 № 3673-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3673-17>
13. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
14. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>
15. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>
16. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: Наказ МВС України від 01.02.2016 № 70. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16>
17. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та

швидкість реакції: Наказ МВС України, МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>

18. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

19. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

20. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

21. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України. Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20>

Основні джерела:

1. Kubaienko A., Okhrimenko I., Kryzhanovska O., Kislitsyna I., Hryshchenko M. The police competence to ensure the rights and freedoms of citizens in modern society. *Cuestiones Políticas* (2021) Vol. 39 Núm. 69. P. 164-181.
2. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахаєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Харків, 2022. 105 с.
3. Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України: навчальний посібник за заг.ред. О.І. Безпалової. Харків, 2021. 470 с.
4. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків : Факт, 2022. 452 с.
5. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.
6. Вовк П.В. Поняття адміністративної юрисдикції в парадигмі правової держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №2. С. 517-519.
7. Гецько М.М., Ступник Я.В. Окремі проблемні аспекти використання органами Національної поліції в якості доказів в справі про адміністративне правопорушення результатів, отриманих під час застосування технічних приладів та спеціальних технічних засобів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С.195-201.

8. Голяченко І.П. Загальна характеристика принципів провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Наукові записки*. Серія: Право. 2022. №12. С. 206-212.

9. Іванцов В.О. Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення: систематизація та розкриття змісту. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1 (16). Том 3. С.137-141.

10. Ковальова О.В. Принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. №3. С. 26-31.

11. Кубасенко А. В. Теоретико-прикладні питання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліцейських. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 1. С. 75–78.

12. Пайда Ю.Ю. Деякі аспекти правового регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. №1. С. 209-220.

13. Пінчук В.В. Адміністративно-юрисдикційна діяльність дільничних офіцерів поліції. дис. ... докт. філос. 081 право. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2022. 222 с.

14. Пінчук В.В. Застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення дільничними офіцерами поліції: загальна характеристика. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Випуск 1. С. 115-120

15. Поліцейська (адміністративна) діяльність: навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2020. 396 с.

16. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ: Дакор, 2021. 372 с.

17. Поліцейська діяльність. Альбом схем: навчальний наочний посібник / О.М. Мердова, Я.А. Коваленко, Р.І. Михайлов, Н.І. Носевич, А.П. Сахно, Н.М. Удалова, І.К. Хозлу; за заг. ред. проф. С.С. Вітвіцького. Кропивницький-Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. 154 с.

18. Поліцейська діяльність: адміністративно-правове регулювання: навчальний посібник / кол. авт. Вид. 2-ге. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 592 с.

19. Поліцейська діяльність: підручник / А.Є. Фоменко, О.С. Юнін, Р.В. Миронюк, А.О. Собакарь та ін.; ред. О.С. Юнін. Дніпро: ДДУВС, 2022. 432 с.

20. Поліцейське право України: підручник / С. Г. Братель, А. В. Денисова, А. Г. Пишна та ін.; за заг. ред. д.ю.н. Д. В. Швеця. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 964 с.

21. Пчелін В. Б. Підзаконне нормативно-правове регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчих органам Національної поліції України. *Правова позиція*. 2021. № 1 (30). С. 74-77.

22. Розгон О. Г. Напрямки удосконалення здійснення поліцейськими адміністративного затримання. *Юридичний бюлетень*. 2021. №21. С. 89-95.

23. Чех Л. Л. Поняття та сутність провадження у справах про адміністративні правопорушення: погляд на проблему. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. №4. С. 105-108.

24. Чех Л. Л. Проблеми законодавчого закріплення принципів реалізації провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2022. № 59. С. 32-35.

25. Чорнобривець Ю.М. Проблемні аспекти проведення огляду водіїв на стан сп'яніння в закладах охорони здоров'я і оформлення його результатів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2023. Випуск 78, частина 2. С. 128-133.

ТЕМА 6. Діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування та чергової служби Національної поліції

Мета вивчення

Сформувати та закріпити системні знання щодо правових і організаційних основ функціонування підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, а також чергової служби Національної поліції України, визначити їхню роль у підтриманні правопорядку, забезпеченні належного реагування на правопорушення та оперативного управління силами і засобами поліції.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) пояснювати сутність та завдання діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, а також чергової служби в системі Національної поліції;
- 2) аналізувати нормативно-правові акти, що регламентують організацію роботи зазначених підрозділів, їх функції та повноваження;
- 3) демонструвати знання щодо механізмів організації чергової служби та оперативного реагування на повідомлення про правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події;
- 4) застосовувати правові норми та організаційні процедури при вирішенні практичних завдань, пов'язаних із координацією роботи поліцейських нарядів, веденням обліків і забезпеченням контролю за реагуванням на повідомлення громадян;
- 5) оцінювати проблеми та перспективи вдосконалення організаційно-аналітичної діяльності, оперативного реагування та функціонування чергових служб в умовах цифровізації, реформування сектору безпеки й підвищення вимог до ефективності поліцейської діяльності.

Методичні вказівки

Здобувачам освіти необхідно зосередитися на ролі підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування в системі діяльності Національної поліції. Важливо розуміти їх структуру, функції, повноваження та порядок взаємодії з іншими підрозділами.

Слід опрацювати функції чергової служби, її значення для реагування на події та правопорушення. Особливу увагу потрібно приділити повноваженням оперативного чергового, його відповідальності, алгоритмам прийняття та реєстрації заяв і повідомлень. Важливо знати процедури формування єдиного обліку та правила передачі інформації.

Доцільно вивчити організацію роботи нарядів поліції, груп реагування, слідчо-оперативних груп, порядок їх залучення та координації. Здобувачам освіти рекомендується моделювати ситуації, що вимагають оперативного реагування, визначати оптимальний алгоритм дій.

Корисним є аналіз структури взаємодії між черговими службами різних рівнів – районного, обласного та центрального — а також міжрегіональних підрозділів. Важливо розглянути порядок оперативного інформування, контроль за реагуванням, ведення документації та облік правопорушень.

Питання до практичного заняття:

1. Адміністративно-правові основи діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції.
2. Завдання та функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції.
3. Система і структура підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції.
4. Поняття чергової служби Національної поліції.
5. Система і структура чергової служби Національної поліції.
6. Завдання чергової служби органів (підрозділів) поліції.
7. Організація діяльності чергових частин різних рівнів.
8. Права та обов'язки чергового.

Завдання для самостійної роботи:

Кейс 1

15 лютого поточного року о 11:20 до чергової частини відділу поліції №3 ОРУП №1 ГУНП в Одеській області зателефонував громадянин Бондаренко Олександр Іванович, 1970 року народження, керівник служби безпеки ТРЦ «Рів'єра». Він повідомив, що у торговельному залі на першому поверсі знайдено підозрілий предмет, схожий на вибуховий пристрій з годинниковим механізмом.

До якої категорії належить таке повідомлення? Які дії зобов'язаний вчинити оперативний черговий і в якому порядку?

Кейс 2

Наряд патрульної поліції доставив до чергової частини невідомого хлопчика, приблизно 4–5 років, якого виявили у парку ім. Шевченка в м. Одесі. Дитина не змогла назвати своє ім'я та місце проживання.

Визначте алгоритм дій оперативного чергового у цій ситуації.

Кейс 3

До оперативного чергового Відділу поліції №1 ОРУП №1 ГУНП в м. Одесі звернувся затриманий громадянин Пилипенко, який повідомив про різке погіршення стану здоров'я.

Які дії повинен вчинити оперативний черговий у даній ситуації?

Кейс 4

Громадянка Григоренко звернулася до чергової частини ОРУП №1 ГУНП в Одеській області із заявою про крадіжку у неї в маршрутному таксі гаманця та паспорта. Подія відбулася на території, підвідомчій відділу поліції №3 ОРУП №1. Черговий відмовився реєструвати заяву, пояснивши, що звертатися потрібно за місцем скоєння злочину.

Чи правомірні дії чергового? Як він мав би вчинити відповідно до закону?

Кейс 5

До чергової частини ГУНП в Одеській області надійшло повідомлення категорії «Бета».

Які повідомлення відносяться до категорії «Бета»? Які першочергові дії зобов'язаний виконати оперативний черговий у такій ситуації?

Кейс 6

На лінію «102» у м. Одесі надійшло повідомлення про згвалтування в житловому масиві Котовського. Черговий направив на місце лише наряд патрульної поліції.

Які служби повинні бути направлені на місце події? Чи дотримано порядок інформування? Які підрозділи поліції підлягають повідомленню? У який термін мають прибути наряди?

Кейс 7

Громадянин С., ветеран бойових дій, звернувся до начальника відділу поліції №4 ОРУП №1 м. Одеси зі скаргою на бездіяльність дільничного офіцера. Начальник переспрамував скаргу до іншого підрозділу.

Чи відповідають такі дії вимогам законодавства? Які особливості має розгляд скарг від окремих категорій громадян?

Кейс 8

До відділу поліції №3 ОРУП №1 м. Одеси надійшло анонімне повідомлення, у якому йшлося, що один із слідчих цього підрозділу вимагав

від громадянина неправомірну вигоду за непритягнення до кримінальної відповідальності.

Чи підлягає таке звернення розгляду? Яка юридична оцінка ситуації?

Кейс 9

До Управління патрульної поліції в Одеській області надійшло електронне звернення, в якому заявник вказав своє прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання та виклав суть скарги на дії патрульних.

Чи містить таке звернення усі необхідні реквізити? Які вимоги законодавства до електронних звернень?

Питання для самоконтролю:

1. Що таке підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції?
2. Яка система підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування діє у структурі Національної поліції?
3. Яку роль відіграють ці підрозділи у забезпеченні діяльності Національної поліції?
4. У чому полягають основні завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування?
5. Які функції виконують підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення?
6. Які напрями адміністративно-правової діяльності характерні для підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування?
7. Що таке чергова служба органів (підрозділів) поліції та які її основні завдання?
8. Як організовується діяльність чергових частин центрального органу управління поліції?
9. У чому особливості організації роботи чергових частин міжрегіональних територіальних органів поліції?
10. Як функціонують чергові частини територіальних відділів поліції ГУНП?
11. Які особливості організації роботи чергових у відділах (секторах) поліцейської діяльності територіальних відділів поліції?
12. Які права має оперативний черговий?
13. Які обов'язки покладені на чергових у підрозділах поліції?
14. Як здійснюється поміщення і тримання затриманих осіб у кімнатах для затриманих та нагляд за їх поведінкою?
15. У чому полягає контроль за пропускним режимом та охороною адміністративних будинків поліції?
16. Які заходи вживаються для забезпечення збереження службової документації та майна у черговій частині?
17. Як організовується довідкова робота та контроль за діяльністю чергової служби?

18. У чому полягає контроль за розглядом звернень громадян?

19. Як здійснюється реагування на заяви та повідомлення про кримінальні й адміністративні правопорушення?

20. Які обов'язки має оперативний черговий територіального підрозділу щодо інформування чергової частини вищого рівня?

21. Які обов'язки покладаються на оперативного чергового ГУНП?

22. Які основні правила ведення єдиного обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події?

23. У чому полягає контроль за дотриманням Порядку ведення єдиного обліку заяв і повідомлень у поліції?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Ситуаційні центри Національної поліції України як сучасний інструмент управління та координації.
2. Правові та організаційні засади функціонування ситуаційних центрів у структурі Національної поліції.
3. Роль чергової служби Національної поліції у забезпеченні законності та прав людини.
4. Оперативне реагування поліції на правопорушення та надзвичайні події: проблеми та перспективи.
5. Автоматизація та цифровізація процесів у діяльності чергових частин поліції.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
6. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України: Наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>
7. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції

України: Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20>

8. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

9. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

10. Про затвердження Інструкції з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України: Наказ МВС України від 13.06.2016 № 503
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0944-16#Text>

11. Про затвердження Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 24 грудня 2015 року №202.

12. Про затвердження Інструкції з організації та проведення перевірок службової діяльності органів (підрозділів) Національної поліції : наказ МВС України від 30 січня 2017 року № 67. *Офіційний вісник України*. 2017. №30. Ст. 907.

Основні джерела:

1. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахаєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.

2. Адміністративно-правовий статус чергової частини та оперативного чергового: методичні рекомендації / авторський колектив; за заг. ред. Д.В. Накарловича. Київ : Алерта, 2024. 164 с.

3. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків : Факт, 2022. 452 с.

4. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

5. Васюк С.В. Адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України: дис. ... док. філос. 081 Право. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 216 с.

6. Васюк С.В. Контроль як одна із функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 3. С. 148-151.

7. Веклич Є. Г. Становлення та розвиток Ситуаційних центрів Національної поліції України. *Київський часопис права*. 2024. № 4. С. 49-55.

8. Веклич Є. Г. Адміністративно-правовий статус Ситуаційних центрів Національної поліції України. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2024. № 4 (86). С. 59-65.

9. Веклич Є. Г. Повноваження працівників Ситуаційних центрів Національної поліції України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2024. № 72. С. 36-39.

10. Веклич Є. Г. Організаційно-правова діяльність Ситуаційних центрів Національної поліції України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені Вернадського*. Серія: Юридичні науки. 2025. Т. 36 (75). № 1. С. 48-53.

11. Домброван Н. В. Організація роботи чергових частин органів поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. №3. С. 27-30.

12. Домброван Н. В., Теслюк І. Забезпечення черговими частинами поліції охорони публічної безпеки та порядку. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2019. № 1(35). С. 70-73.

13. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

14. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.

15. Поліцейська діяльність: адміністративно-правове регулювання: навчальний посібник / кол. авт. Вид. 2-ге. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 592 с.

16. Поліцейське право України: підручник / С. Г. Братель, А. В. Денисова, А. Г. Пишна та ін.; за заг. ред. д.ю.н. Д. В. Швеця. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 964 с.

ТЕМА 7. Організація діяльності підрозділів превентивної діяльності поліції

Мета вивчення

Сформувати та закріпити системні знання про правові засади, структуру та організаційні основи функціонування підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України. Визначити їхнє місце й роль у системі забезпечення публічної безпеки, профілактики правопорушень та захисту прав і свобод людини, а також сформувати вміння оцінювати ефективність превентивних заходів у сучасних умовах розвитку держави.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

1) пояснювати сутність, правову основу та завдання підрозділів превентивної діяльності;

2) аналізувати систему та структуру підрозділів превентивної діяльності у складі Національної поліції;

3) характеризувати завдання, функції та особливості організації роботи дільничних офіцерів поліції, поліцейських офіцерів громад, ювенальної превенції, патрульної поліції, підрозділів охорони публічного порядку та підрозділів з протидії домашньому насильству;

4) застосовувати на практиці знання щодо організації діяльності підрозділів адміністративної практики та механізмів реалізації превентивних заходів;

5) оцінювати проблеми й перспективи удосконалення превентивної (профілактичної) діяльності поліції в умовах реформування сектору безпеки та посилення вимог до ефективності правоохоронної діяльності.

Методичні вказівки

Під час вивчення теми здобувачам освіти потрібно зосередитися на структурі та правовій основі діяльності підрозділів превентивної діяльності. Важливо зрозуміти специфіку роботи дільничних офіцерів поліції, поліцейських офіцерів громад та працівників ювенальної превенції.

Здобувачам освіти рекомендується опрацювати нормативно-правові акти, які визначають завдання цих підрозділів, їх функції, повноваження та форми взаємодії з громадськістю. Особливої уваги потребують питання профілактичної роботи, ведення профілактичних обліків, роботи з сім'ями та дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Необхідно вивчити особливості проєкту «Поліцейський офіцер громади» як елемента моделі Community Policing. Важливо розуміти принципи партнерства поліції з населенням, способи формування довіри, значення комунікації та відкритості.

Рекомендується аналізувати типові ситуації, пов'язані з діяльністю превентивних підрозділів: розгляд звернень громадян, робота із сімейними конфліктами, профілактика правопорушень серед дітей, взаємодія з органами місцевого самоврядування.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття, правове регулювання та завдання підрозділів превентивної діяльності.

2. Система та структура підрозділів превентивної діяльності.

3. Завдання та особливості організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад.

4. Завдання та особливості організації діяльності підрозділів ювенальної превенції.

5. Завдання та особливості організації діяльності підрозділів реагування патрульної поліції.

6. Завдання та особливості організації діяльності підрозділів охорони публічного порядку.

7. Завдання та особливості організації діяльності підрозділів запобігання та протидії домашньому насильству.

8. Завдання та особливості організації діяльності підрозділів адміністративної практики.

9. Поняття, завдання, види превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності.

Кейс 1

Випускника ЗВО із специфічними умовами навчання після завершення навчання направлено для проходження служби на посаді дільничного офіцера поліції у ВП №1 ОРУП №1 ГУНП в Одеській області. Начальник сектору превенції закріпив за ним поліцейську дільницю № 4 та передав контрольно-наглядову справу.

Чи має право начальник сектору превенції закріплювати дільницю? Яким документом оформлюється таке рішення? Які відомості повинні міститися у контрольно-наглядовій справі?

Кейс 2

Дільничного офіцера поліції Гринюка відряджено до зони виконання завдань в умовах воєнного стану на два місяці.

Хто здійснює повноваження дільничного під час його відсутності? Хто і які дії повинен вчинити?

Кейс 3

Під час перевірки діяльності дільничного офіцера поліції Коваленка А. В. начальник ВП встановив, що вся інформація про територію обслуговування (зокрема дані щодо осіб на профілактичному обліку) заноситься ним до зошита, розділеного на блоки, а план дій записується у настінний календар.

Чи правомірні такі дії? Які документи повинен вести дільничний офіцер та за якими правилами?

Кейс 4

На семінарі здобувач вищої освіти Петренко ствердно відповів, що до основних завдань ювенальної превенції належать: цілодобове патрулювання території, профілактика правопорушень серед дітей, ведення профілактичного обліку, анулювання дозволів на зброю у разі домашнього насильства, пошук дітей у разі їх зникнення.

Чи правильна відповідь студента? Які з перелічених завдань дійсно належать до компетенції ювенальної превенції?

Кейс 5

До відділення поліції в м. Одесі звернулася гр. Мельникова О. С. із повідомленням про зникнення її неповнолітньої доньки. За фактом зникнення розпочато кримінальне провадження за ст. 115 КК України. Слідчий доручив інспектору ювенальної превенції провести заходи щодо встановлення місця перебування дитини. Інспектор відмовився, мотивуючи, що це не його компетенція.

Чи правомірна відмова інспектора ювенальної превенції?

Кейс 6

Дільничний офіцер поліції прийняв рішення взяти на профілактичний облік дитину, яку суд звільнив від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру.

Чи правомірне рішення дільничного? Хто і за яких підстав має здійснювати постановку на облік?

Кейс 7

Щодо громадянина Дьяченка П. С. встановлено обмеження — заборона виходу з дому з 22:00 до 06:00. Під час перевірки дільничний офіцер поліції Орленко зафіксував його відсутність вдома у визначений час.

Які дії повинен вчинити дільничний офіцер? Які документи необхідно скласти?

Кейс 8

Протягом дня поліцейський офіцер громади Черненко: прийняв заяву про незаконну торгівлю алкоголем біля парку Перемоги в Одесі; перевірів піднаглядну особу за місцем проживання; написав рапорт про відпустку; провів зустріч зі школярами ліцею № 5; підготував пропозиції щодо маршрутів патрулювання.

Які з перелічених заходів належать до профілактичної діяльності? Чи відносяться вони до загальної чи індивідуальної профілактики?

Кейс 9

Громадянину С. було анульовано дозвіл на зброю через порушення громадського порядку. Він передав зброю родичу Т., який мав дозвіл і зареєстрував її на себе. Під час перевірки встановлено, що зброю фактично зберігає інша особа — Л.

Чи належать дії офіцера громади до профілактичних? Які заходи він має вжити?

Кейс 10

У Суворовському районі м. Одеси зафіксовано збільшення кількості квартирних крадіжок. Поліція планує комплекс заходів для зменшення цієї проблеми.

До яких видів превентивної діяльності належать ці заходи? Назвіть конкретні форми профілактики.

Кейс 11

У Приморському районі м. Одеси почастишали ДТП за участю велосипедистів. Поліція вирішила провести інформаційну кампанію.

З якими суб'єктами потрібно взаємодіяти? Яку роль у цьому відіграють громадські організації?

Кейс 12

До дільничного звернулася мати семикласника ліцею №7 м. Одеси, яка повідомила про систематичне цькування сина однокласниками. Адміністрація школи не реагує.

Чи належить булінг до превентивної діяльності поліції? Які дії має вчинити дільничний?

Кейс 13

Ви — інспектор ювенальної превенції ВП №3 м. Одеси. На вашій території проживає неповнолітня Сидоренко А. М., 2019 р.н., яка двічі протягом року притягувалася до адміністративної відповідальності (за ст. 175-1 та ст. 178 КУпАП).

Які наслідки має ця ситуація? Які документи потрібно скласти?

Кейс 14

Під час рейду в гімназії №12 м. Одеси інспектор ювенальної превенції виявив учня 9 класу, який курих електронну сигарету «ElfBar».

Чи є це правопорушенням? Які документи необхідно скласти?

Кейс 15

Інспектор сектору реагування патрульної поліції під час патрулювання в Київському районі м. Одеси зафіксував, що громадянка Бойко С. П. перейшла дорогу на заборонений сигнал світлофора. Факт зафіксовано на відеореєстратор.

Чи є склад адміністративного правопорушення? Які документи складаються?

Завдання для самостійної роботи:

Уважно ознайомтеся з переліком профілактичних заходів поліції та розподіліть їх на дві групи: **заходи загальної профілактики** та **заходи індивідуальної профілактики**.

Перелік заходів

1. Організація перевірок і патрулювань у місцях дозвілля молоді.
2. Проведення індивідуальних профілактичних бесід із підлітками, які вже скоїли правопорушення.
3. Встановлення систем відеоспостереження в районах із підвищеним рівнем криміногенної небезпеки.
4. Вручення офіційного попередження особі, що систематично порушує громадський порядок.

5. Проведення бесід із батьками неповнолітнього, який вчинив правопорушення, щодо належного виховання та контролю.

6. Читання лекцій у закладах освіти про шкоду наркотичних речовин.

7. Перевірка умов проживання та поведінки громадян, які перебувають під адміністративним наглядом.

8. Участь працівників поліції у виховних заходах «Поліцейський у класі».

9. Винесення припису громадянину, що систематично порушує правила благоустрою.

10. Проведення міської інформаційної кампанії «Скажи НІ булінгу!».

Заходи загальної профілактики	Заходи індивідуальної профілактики

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте поняття та сутність підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України, визначте їх місце у системі правоохоронних органів.

2. Якими нормативно-правовими актами регламентується діяльність підрозділів превенції? Охарактеризуйте основні законодавчі засади.

3. Які завдання та функції покладаються на підрозділи превентивної діяльності? У чому полягає їхня ключова роль у забезпеченні правопорядку?

4. Дайте характеристику системи та структури підрозділів превенції. Які організаційні ланки вони включають?

5. Які напрями роботи є пріоритетними у діяльності дільничних офіцерів поліції? Охарактеризуйте їх основні завдання та методи роботи.

6. У чому полягають особливості організації служби поліцейських офіцерів громад? Які функції відрізняють їх від класичних дільничних офіцерів?

7. Охарактеризуйте завдання та компетенцію підрозділів ювенальної превенції. Які напрями їхньої діяльності є ключовими у сфері захисту прав дітей?

8. Які завдання та повноваження мають підрозділи реагування патрульної поліції у сфері превентивної діяльності? У чому полягає їхня взаємодія з іншими підрозділами?

9. Яку роль у підтриманні громадської безпеки виконують підрозділи охорони публічного порядку? Охарактеризуйте їх основні форми діяльності.

10. Які завдання покладаються на підрозділи поліції, що займаються запобіганням та протидією домашньому насильству? Які особливості їх організації?

11. Розкрийте завдання підрозділів адміністративної практики у структурі Національної поліції. Яке їх значення для превентивної діяльності?

12. Назвіть та охарактеризуйте основні напрями адміністративної діяльності поліції у сфері превенції.

13. Що таке превентивна (профілактична) поліцейська діяльність? Які основні завдання вона виконує?

14. Які види превентивної (профілактичної) діяльності здійснює Національна поліція України? Наведіть приклади.

15. Чому превентивна діяльність поліції вважається одним із ключових напрямів сучасної правоохоронної політики держави?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Міжнародний досвід організації превентивної поліцейської діяльності та можливості його адаптації в Україні.

2. Цифровізація та використання сучасних інформаційних технологій у сфері превентивної діяльності поліції.

3. Державні та відомчі програми і проєкти превентивної діяльності поліції: особливості планування, реалізації та моніторингу результативності.

4. Поліцейські офіцери громад як стратегічна ланка превентивної діяльності: практичні здобутки, проблемні аспекти та перспективи розвитку інституту.

5. Запобігання та протидія домашньому насильству як складова превентивної діяльності поліції: роль спеціалізованих підрозділів і взаємодія з органами влади та громадськими організаціями.

6. Розвиток партнерських відносин поліції з населенням та інститутами громадянського суспільства як інструмент підвищення ефективності превентивної діяльності.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

4. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

5. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

6. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-p>

7. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0260-16>

8. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

9. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

10. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

11. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

Основні джерела:

1. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків : Факт, 2022. 452 с.

2. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

3. Бугайчук К. Л. Підготовка працівників поліції у зарубіжних країнах: інформ.-практ. довід.: ч. 1 / К. Л. Бугайчук; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 140 с.

4. Бугайчук К. Л. Підготовка працівників поліції у зарубіжних країнах: інформац.-практ. довід.: ч.2 / К. Л. Бугайчук; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 168 с.

5. Буди О. А. Адміністративно-превентивні поліцейські заходи: дис. ... докт. філософії: 081 право. Харків: ХНУВС, 2021. 264 с.

6. Дмитрик Р. В. Адміністративно-правовий статус поліцейського в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ: НАВС, 2021. 204 с.

7. Дрок І. С. Кадрова політика Національної поліції України в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. Випуск 70. С. 318-323.

8. Дронік Д. С. Адміністративно-правові засади діяльності патрульної поліції в Україні. дис. ... доктор філософії: 081 право. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. 241 с.

9. Іщенко І. В. Завдання Національної поліції України як суб'єкта реалізації превентивної функції держави. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 4 (95). С. 118-127.

10. Іщенко І. В. Принципи превентивної діяльності Національної поліції України: значення та особливості. *Право та державне управління*. 2022. № 4. С. 79-84.

11. Комірчий П. О. Публічна служба в правоохоронній сфері України: теорія та практика: монографія. Київ : Маслаков, 2020. 476 с.

12. Кравченко І. С. Основи управління в Національній поліції: навчальний посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 212 с.

13. Крижановська О. В. Форми реалізації взаємодії Національної поліції з органами публічної влади в сфері забезпечення правопорядку. *Право та державне управління*. 2020. №1. С. 87-94.

14. Крижановська О. В. Взаємодія Національної поліції з силами безпеки та оборони як основа правопорядку в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. №7. С. 401-405.

15. Кройтор О. М. Адміністративно-правовий статус патрульної поліції як суб'єкта профілактики правопорушень: дис. ... докт. філософії. 081 право. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 208с.

16. Кубаєнко А. В. Стратегічне управління як ключовий фактор ефективності поліцейської діяльності. *Право та державне управління*. 2024. №2. С. 71-76.

17. Кубаєнко А. В. Взаємодії поліції та суспільства в сфері реалізації правоохоронної функції. *Юридичний вісник*. 2020. №2. С. 81-87.

18. Кубаєнко А. В. Довіра до органів Національної поліції як ключовий фактор ефективності правоохоронної системи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. №6(1). С. 221-226.

19. Кубаєнко А. В. Сучасні підходи до модернізації правоохоронної системи в умовах цифрової трансформації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2022. № 56. С. 122-126

20. Музичук О., Невядовський В., Найда В. Напрямки вдосконалення діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2023. №(1). С. 5-12.

21. Пелех М. І. Адміністративно-правові засади здійснення адміністративного примусу органами Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2021. 229 с.

22. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

23. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с.

24. Поліцейська діяльність: адміністративно-правове регулювання: навчальний посібник / кол. авт. Вид. 2-ге. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 592 с.

25. Поліцейське право України: підручник / С. Г. Братель, А. В. Денисова, А. Г. Пишна та ін.; за заг. ред. д.ю.н. Д. В. Швеця. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 964 с.

26. Солнцева Х. В. Стан наукової розробленості проблематики сучасної поліцейської діяльності. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. Вип. 6. С. 116-122.

27. Ульянов О.І. Правові засади застосування поліцейських заходів примусу та вогнепальної зброї працівниками Національної поліції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 1. С. 34-36.

28. Шатрава С.О. Превентивна діяльність Національної поліції України як об'єкт адміністративно-правового дослідження. *Наше право*. 2023. №3. С. 103-109.

ТЕМА 8. Організація діяльності підрозділів поліції щодо здійснення контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи

Мета вивчення

Сформувані у здобувачів вищої освіти цілісні знання щодо організаційних і правових засад діяльності підрозділів Національної поліції у сфері дозвільної системи. Забезпечити розуміння сутності та значення контролю за обігом зброї, спеціальних засобів, вибухових матеріалів та інших об'єктів дозвільної системи як елементу публічної безпеки. Сприяти оволодінню практичними навичками щодо застосування правових норм, механізмів і процедур контролю, а також умінням аналізувати проблеми та шукати шляхи вдосконалення діяльності поліції в цій сфері.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) розкривати поняття та правову природу дозвільної системи, визначати її місце та роль у забезпеченні публічної безпеки й правопорядку;
- 2) аналізувати нормативно-правову базу, що регулює діяльність поліції у сфері контролю за обігом зброї та інших об'єктів дозвільної системи;
- 3) характеризувати структуру і компетенцію підрозділів поліції, уповноважених на здійснення контролю в цій сфері, їхні завдання, права та обов'язки;
- 4) визначати форми та методи діяльності поліції щодо забезпечення дотримання правил дозвільної системи, у тому числі в частині взаємодії з органами державної влади, місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання;
- 5) застосовувати на практиці положення законодавства для вирішення ситуаційних завдань, пов'язаних з обігом зброї, спеціальних засобів чи вибухових матеріалів;
- 6) оцінювати ефективність превентивних заходів поліції у сфері дозвільної системи, виявляти недоліки та пропонувати шляхи вдосконалення організаційних і правових механізмів контролю.

Методичні вказівки

Здобувачам освіти потрібно звернути увагу на поняття дозвільної системи, її структуру, завдання та нормативно-правове регулювання. Важливо

вивчити повноваження поліції у сфері контролю за обігом зброї, правила видачі дозволів, зберігання, носіння та використання зброї.

Необхідно опрацювати вимоги до юридичних і фізичних осіб, обов'язки суб'єктів дозвільної системи, порядок проведення перевірок, підстави для анулювання дозволу.

Здобувачам освіти слід проаналізувати ризики, пов'язані з недодержанням правил обігу зброї, а також відповідальність, передбачену законодавством. Доцільно розглянути типові ситуації, що виникають у практиці підрозділів дозвільної системи.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття дозвільної системи, її призначення.
2. Характеристика нормативно-правових актів у сфері дозвільної системи.
3. Структура підрозділів з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи.
4. Основні завдання підрозділів з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи.
5. Характеристика основних повноважень підрозділів з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи.
6. Характеристика додаткових повноважень підрозділів з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи.
7. Характеристика спеціальних повноважень підрозділів з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи.

Кейс 1

До інспектора з контролю за обігом зброї звернувся 20-річний громадянин Іваненко із проханням надати роз'яснення щодо того, який саме вид зброї він має право придбати, враховуючи його вік.

Надайте консультацію громадянину Іваненку та обґрунтуйте відповідь з урахуванням положень чинного законодавства.

Кейс 2

В Україні з 05:30 24 лютого 2022 року введено правовий режим воєнного стану. 21 березня 2022 року інспектор з контролю за обігом зброї встановив факт прострочення терміну дії дозволу громадянина Іваненко на зберігання мисливської рушниці.

Визначте, які заходи має вжити інспектор для організації перереєстрації дозволу в умовах воєнного стану, та чи підлягає громадянин Іваненко адміністративній відповідальності за несвоєчасне подання документів.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання №1

Громадянин Марченко Сергій Іванович під час проведення земляних робіт із облаштування рекреаційної зони за межами міста натрапив у котловані на залишки зброї періоду Другої світової війни. Він вирішив передати знахідку до обласного історико-краєзнавчого музею. Працівники музею погодилися прийняти предмети та розмістили їх у новій експозиції.

Чи відповідали закону дії громадянина Марченка та співробітників музею? Обґрунтуйте відповідь, посилаючись на чинне законодавство України.

Завдання №2

Під час планової перевірки інспектори з контролю за обігом зброї оглянули відкритий стрілецький тир у Суворовському районі м. Одеси. Було встановлено, що напрямок стрільби орієнтований на південь.

Чи можна вважати це порушенням правил дозвільної системи? Які дії зобов'язані здійснити інспектори у даній ситуації? Обґрунтуйте відповідь, посилаючись на відповідні нормативно-правові акти.

Завдання №3

Інспектор патрульної поліції, старший сержант Коваленко, зупинив автомобіль марки «Газель». На запитання про вантаж водій, Литвин Андрій Петрович, повідомив, що є представником спортивного клубу «Мушкетер» м. Одеси і перевозить зброю та боєприпаси для офіційних спортивних змагань, що мають відбутися у Приморському районі міста. При цьому він пред'явив лише дозвіл на зберігання зброї. Інспектор поліції зазначив, що для транспортування необхідний окремий дозвіл, і прийняв рішення про тимчасове затримання транспортного засобу.

Чи був правомірним такий порядок дій інспектора патрульної поліції? Обґрунтуйте відповідь із посиланням на чинне законодавство України.

Завдання №4

Інспектор підрозділу з контролю за обігом зброї, майор поліції Гриценко Володимир Павлович, здійснював перевірку дотримання правил зберігання зброї фізичними особами. У квартирі громадянина Романюка Олександра Михайловича він виявив мисливську рушницю, яка висіла на стіні як декоративний предмет. На вимогу пред'явити дозвіл на зберігання зброї Романюк пояснив, що рушницю він отримав у спадок від батька та використовує її виключно як сімейну реліквію.

Які дії повинен здійснити інспектор у цій ситуації? Яким чином законодавство регламентує порядок реєстрації та зберігання мисливської зброї, отриманої у спадок?

Питання для самоконтролю:

1. З якого віку громадяни України набувають права власності на мисливську гладкоствольну зброю?

2. З якого віку надається право власності на мисливську нарізну зброю?
3. Які вікові обмеження встановлені щодо набуття права власності на газові пістолети, револьвери та відповідні патрони?

4. Які органи Національної поліції здійснюють контроль за дотриманням правил дозвільної системи?

5. Які повноваження мають підрозділи поліції у сфері контролю за виготовленням, придбанням, зберіганням та використанням зброї та спеціальних засобів?

6. З якими органами державної влади, місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання взаємодіють підрозділи поліції з контролю за обігом зброї?

7. У якому нормативно-правовому акті закріплено основні повноваження поліції у сфері контролю за обігом зброї?

8. Які поліцейські заходи застосовуються працівниками підрозділів дозвільної системи для забезпечення дотримання законодавства?

9. Які особливості правового режиму зберігання та використання вибухових матеріалів у межах дозвільної системи?

10. Які основні напрями вдосконалення організаційно-правових засад діяльності підрозділів поліції у сфері контролю за обігом зброї Ви можете запропонувати?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Актуальні проблеми переходу права власності на зброю в Україні.
2. Правові та організаційні аспекти обігу холодної зброї: сучасний стан і виклики.

3. Особливості вилучення зброї у осіб, які вчинили домашнє насильство.

4. Правовий статус вилученої, добровільно зданої та знайденої зброї: порядок обліку і зберігання.

5. Організація контролю поліції за умовами зберігання та перевезення зброї громадянами і суб'єктами господарювання.

6. Міжнародний досвід регулювання обігу зброї та можливості його адаптації в Україні.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP>

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

6. Про затвердження Порядку придбання, зберігання, перевезення і використання спортивної зброї, боєприпасів до неї, утримання стрілецьких тирів, стрільбищ та стендів: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 №1207. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-2018>

7. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету міністрів від 12.10.1992 № 576. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92>

8. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

9. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України: Наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>

10. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20>

11. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>

12. Про затвердження Положення про функціональну підсистему «Єдиний реєстр зброї» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ: Наказ МВС від 10.01.2022 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0090-22#n14>

13. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

14. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

15. Про особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану: Наказ МВС України від 01.03.2022 № 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0273-22#n14>

Основні джерела:

1. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахасєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.

2. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків : Факт, 2022. 452 с.

3. Бакаянова Н. М., Кубасенко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

4. Бакаянова Н. М., Кубасенко А. В., Свида О. Г. Організація правоохоронної діяльності Національної поліції України: навчально-методичний посібник для студентів I курсу магістратури заочної форми навчання. Одеса: Фенікс, 2020. 218 с.

5. Діяльність Національної поліції у сфері дозвільної системи : навчальний посібник /, С.Г. Братель, В. М. Галунько, А.Г. Пишна та ін. Одеса. ОДУВС 2024. 192 с.

6. Діяльність Національної поліції у сфері дозвільної системи : навчальний посібник / Д. В. Кіблик, Ю. М. Ковальчук, О. М. Мердова та ін. Кропивницький : ДонДУВС ; Харків : Факт, 2024. 221 с.

7. Дулгер В. В. Особливості правового регулювання обігу зброї в умовах дії надзвичайних адміністративно-правових режимів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 3. С. 140-144.

8. Іщенко І. В. Превентивна діяльність Національної поліції у сфері забезпечення дозвільної системи : питання сьогодення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 240-244.

9. Іщенко І. В. Заходи спрямовані на посилення превентивної діяльності Національної поліції у сфері забезпечення дозвільної системи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 753-756.

10. Кобрусєва Є.А. Дозвільна система як один із засобів забезпечення суспільної безпеки та громадського порядку. *Правові новели*. 2022. №18. С. 113-116.

11. Контроль за обігом зброї на об'єктах дозвільної системи Національної поліції: метод. рек. / В.Л. Костюк, Є.М. Корж, В.І. Мотиль та ін. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2018. 36 с.

12. Кубасенко А.В. Теоретико-прикладні питання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліцейських. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. №1. С.75-78

13. Макачук В. В. Дозвільні процедури національної поліції України при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2022. № 2 (4). С. 87-91.

14. Миронюк Р.В. Особливості здійснення контролю поліцією за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану. *Юридичний бюлетень*. 2022. Вип. 26. С.158-166.

15. Муляр Г. В. Діяльність органів Національної поліції України в умовах правового режиму воєнного стану. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2023. № 61. С. 130-133.

16. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2020. 396 с.

17. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвицький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвицького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.

18. Попович С.М. Видача суб'єктам господарювання документів дозвільного характеру органами Національної поліції. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. №3, ч.2. С.208-212.

19. Сташків Я. Я. Адміністративно-правове регулювання профілактичної діяльності дільничних офіцерів поліції. дис. ... докт. філос. 081 Право / Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2020. 351 с.

20. Шило С. М. Дозвільна система як особливий вид діяльності органів публічної адміністрації. *Науковий вісник Ужгородського університету*: серія: Право. 2023. Т.1. Вип. 75. С. 305-310.

21. Шумейко Т. А. Адміністративно-правові основи формування та реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2022. 420 с.

22. Юнін О. Особливості участі поліції в функціонуванні дозвільної системи в період воєнного стану. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 7-13.

ТЕМА 9. Діяльність органів поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству

Мета вивчення

Сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне розуміння організаційно-правових засад діяльності поліцейських щодо запобігання та протидії домашньому насильству. Особливий акцент робиться на знанні нормативно-правової бази, алгоритмах дій поліцейських, їх взаємодії з іншими суб'єктами (службами у справах дітей, центрами соціальних служб, судами) для забезпечення захисту прав потерпілих, зокрема дітей, та мінімізації ризиків повторного насильства.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

1) ознайомити здобувачів із видами домашнього насильства (фізичне, психологічне, економічне, сексуальне) та їх ознаками;

2) розкрити зміст і значення діяльності поліцейських у сфері протидії домашньому насильству;

3) визначити нормативно-правові акти, які регулюють реагування на домашнє насильство;

4) пояснювати алгоритм дій поліцейських при прийнятті та розгляді заяв і повідомлень про факти домашнього насильства;

5) характеризувати особливості комунікації поліцейських із постраждалими, кривдниками, дітьми та свідками;

6) оцінювати ефективність профілактичних заходів (загальних і індивідуальних) та визначати напрями їх удосконалення.

Методичні вказівки

Під час вивчення теми здобувачам освіти слід зосередитися на структурі національної та місцевої систем запобігання та протидії домашньому насильству. Необхідно вивчити функції поліції як одного з ключових суб'єктів реагування та захисту.

Здобувачам освіти важливо зрозуміти механізм оцінювання ризиків, порядок винесення термінових заборонних приписів, принципи взаємодії з соціальними службами та іншими суб'єктами. Слід звернути увагу на особливості реагування у випадках насильства щодо дітей або в їх присутності.

Рекомендується розглядати типові ситуації, пов'язані з виїздами на місце події, документуванням фактів насильства, складанням оцінки ризиків, застосуванням превентивних заходів. Доцільно вивчати судову практику та стандарти ЄСПЛ щодо захисту потерпілих.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття та ознаки домашнього насильства, його причини та наслідки, форми прояву насильства.

2. Міжнародні та європейські стандарти у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та практика Європейського Суду з прав людини.

3. Національне законодавство у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та основні напрями реалізації державної політики в цій сфері.

4. Уповноважені підрозділи органів Національної поліції у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

5. Повноваження уповноважених підрозділів органів Національної поліції у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

6. Загальна профілактика домашнього насильства.

7. Індивідуальна профілактика домашнього насильства.

8. Особливості прийняття та розгляду поліцейськими заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства.

9. Алгоритм дій поліцейських при реагуванні на заяви та повідомлення про домашнє насильство.

10. Особливості реагування поліцейських у випадку, якщо домашнє насильство вчинене дитиною, щодо дитини або в присутності дитини.
11. Забезпечення особистої безпеки поліцейських під час реагування на виклики, пов'язані з домашнім насильством.
12. Правила спілкування поліцейських з постраждалими особами.
13. Права постраждалої від домашнього насильства особи, зокрема дитини.
14. Правила спілкування поліцейських з дітьми, які постраждали від домашнього насильства.
15. Методика «Зелена кімната» та модель «Барнакус».
16. Правила спілкування поліцейських з кривдниками.
17. Особливості комунікації поліцейських з військовослужбовцями / ветеранами під час реагування на виклики, пов'язані з домашнім насильством.
18. Особливості комунікації поліцейських зі свідками домашнього насильства.

Завдання для самостійної роботи:

До чергової частини одного з територіальних відділів поліції надійшло звернення від жінки похилого віку (65 років). Вона повідомила, що її донька (40 років) жорстко поводить з своєю дитиною: систематично ображає дівчинку словесно, застосовує до неї фізичну силу. Іноді траплялося, що мати виганяла дитину з дому серед ночі, через що дівчинка була змушена ночувати в бабусі. Крім того, мати обмежує соціальні контакти доньки, забороняючи їй спілкуватися з однолітками, а також принципово відмовляється купувати той одяг, який просить дитина, вважаючи, що саме вона краще знає, як повинна виглядати її донька. Спроби бабусі вплинути на поведінку матері результату не дали.

Який структурний підрозділ поліції має реагувати першочергово? Які інші служби поліції повинні бути залучені, у який спосіб (рапорт, телефонне повідомлення, виїзд на місце події) та в які строки?

Як слід юридично кваліфікувати описану ситуацію? Хто визнається постраждалою особою, а хто – кривдником?

Які процесуальні документи необхідно оформити та якими конкретно підрозділами поліції?

Які заходи впливу можуть бути застосовані з метою корекції насильницької поведінки кривдника та які органи/установи здійснюють їх реалізацію?

Які додаткові суб'єкти системи протидії домашньому насильству повинні бути залучені? Яким чином (офіційний лист, телефонне повідомлення, електронне звернення тощо) і в які часові рамки органи поліції забезпечують їх інформування?

Питання для самоконтролю:

1. Що таке домашнє насильство, які його основні ознаки та форми прояву?
2. Які основні причини виникнення домашнього насильства та які наслідки воно має для особи та суспільства?
3. Які міжнародні та європейські стандарти існують у сфері протидії домашньому насильству?
4. Які рішення та практика Європейського суду з прав людини формують підхід до захисту від домашнього насильства?
5. Як національне законодавство України визначає систему протидії домашньому насильству?
6. Які основні напрями державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству?
7. Які уповноважені підрозділи Національної поліції займаються протидією домашньому насильству?
8. Якими є ключові повноваження цих підрозділів та їх посадових осіб?
9. Що відноситься до заходів загальної профілактики домашнього насильства?
10. У чому полягає індивідуальна профілактика домашнього насильства?
11. Які правила прийняття та розгляду заяв і повідомлень про домашнє насильство передбачені законодавством?
12. Який алгоритм дій поліцейських під час реагування на випадки домашнього насильства?
13. Які особливості реагування поліції існують у випадках, коли насильство вчинене дитиною, проти дитини або в присутності дитини?
14. Які гарантії особистої безпеки мають поліцейські під час реагування на виклики, пов'язані з домашнім насильством?
15. Які основні правила спілкування поліцейських із постраждалими особами, зокрема дітьми?
16. У чому полягають права постраждалої від домашнього насильства особи?
17. У чому полягає методика «Зелена кімната» та модель «Барнакус» у роботі з дітьми, які постраждали від насильства?
18. Які особливості комунікації поліцейських із кривдниками під час реагування на домашнє насильство?
19. Які специфічні підходи потрібні при роботі з військовослужбовцями чи ветеранами, які вчинили домашнє насильство?
20. Які особливості спілкування поліції зі свідками домашнього насильства та яку роль вони відіграють у доведенні фактів насильства?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Вплив міжнародних стандартів та практики Європейського суду з прав людини на роботу поліції у сфері протидії домашньому насильству.
2. Порівняльний аналіз діяльності поліції різних країн у сфері запобігання та реагування на домашнє насильство.
3. Специфіка реагування поліцейських на випадки домашнього насильства у сім'ях учасників бойових дій та ветеранів.
4. Взаємодія Національної поліції з громадськістю та органами влади у сфері протидії домашньому насильству: проблеми та перспективи.
5. Шляхи вдосконалення міжвідомчої співпраці поліції з державними та громадськими інституціями у сфері запобігання домашньому насильству.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
6. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 № 5207 - VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
7. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
8. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
9. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
10. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>
11. Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2019 № 234. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/234-2019-%D0%BF#Text>
12. Про затвердження типових положень про денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства

та/або насильства за ознакою статі, та спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №824. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/824-2019-%D0%BF#Text>

13. Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2018-%D0%BF#Text>

14. Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-2018-%D0%BF#Text>

15. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 №728-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2018-%D1%80#Text>

16. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

17. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20>

18. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

19. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : Наказ МВС України від 06.11.2015 №1376. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

20. Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами: Наказ Міністерства освіти та науки України від 02.10.2018 р. №1047. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-viyavleniya-reaguvannya-na-vipadki-domashnogo-nasilstva-i-vzayemodiyi-pedagogichnih-pracivnikiv-iz-inshimi-organami-ta-sluzhbbami>

21. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

22. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25.02.2019 №124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0270-19>

23. Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01.08.2018 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-18#Text>

24. Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства: Наказ Міністерства соціальної політики України та Міністерства внутрішніх справ України від 13.03.2019 №369/180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19>

25. Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2019 №278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0262-19>

26. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

27. Про затвердження форм документів, із яких формується особова справа постраждалої особи, влаштованої до притулку для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Наказ Міністерства соціальної політики України від 03.07.2019 №1037. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0772-19>

28. Про утворення Державної установи «Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей»: Наказ Міністерства соціальної політики від 11.12.2018 №1852. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1458-18>

Основні джерела:

1. Авраменко С.М., Мельник А.Р. Портрет жертви домашнього насильства та його особливості в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, Серія ПРАВО. 2024. Випуск 81: частина 2. С. 244–249.

2. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахаєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.

3. Актуальні проблеми протидії домашньому насильству : навчальний посібник / А. Б. Блага, О. С. Тунтула, О. О. Кочемировська ; за заг. ред. А. Б. Благої. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 208 с.

4. Андрусак І. П. Запобігання та протидія домашньому насильству: теоретико-правове дослідження: дис. ... д-ра юрид. наук за спец. 12.00.01. Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2024. 641 с.

5. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

6. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація правоохоронної діяльності Національної поліції України: навчально-методичний посібник для студентів I курсу магістратури заочної форми навчання. Одеса: Фенікс, 2020. 218 с.

7. Дмитрашук О. С. Запобігання домашньому насильству підрозділами Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2021. 228 с

8. Забезпечення надання правових послуг особам, постраждалим від домашнього насильства : практ. посіб. для надавачів правової допомоги / К. Л. Бойчук, С. М. Бреус, Т. І. Бугаєць та ін.; за заг. ред. А.Б. Благої. Київ, 2023. 136 с.

9. Запобігання та протидія домашньому насильству: підручник / О.В. Ковальова, А.І. Берендєєва. Одеса: ОДУВС, 2022. 368 с.

10. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020.196 с.

11. Медведська В. В. Правові засади захисту жінок від домашнього насильства : дис. ... д-ра філософії : 081. Київ. 2022. 276 с.

12. Мороз О. Б., Хатнюк Ю. А Роль органів національної поліції в запобіганні та протидії домашньому насильству. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2023. Вип. 80: частина 2. С. 88-94.

13. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» / за заг. ред. К.Б. Левченко, К.В. Павліченко, В. В. Чернея. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 396 с.

14. Павленко Т.А., Корабель М.Г. Домашнє насильство щодо дітей в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 486-488.

15. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

16. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ: Дакор, 2021. 372 с.

17. Протидія домашньому насильству органами Національної поліції: метод. посіб. / С.В. Альошкін, О.В. Даценко, К.Л. Бугайчук та ін. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2019. 93с.

18. Путівник уповноважених осіб/відповідальних працівників місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та

протидії домашньому насильству: практичний посібник / за заг. ред. А.Б. Блага К.: ФОП Клименко, 2020. 104 с.

19. Роль і завдання поліції в місцевій системі запобігання та протидії домашньому насильству: посіб. за заг. ред. А.Б. Благої. К., 2023. 221с.

20. Саббатовський В. Ю. Місце, роль і взаємодія Національної поліції України в системі суб'єктів протидії домашньому насильству. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 9. С. 251-254.

21. Степаненко О. В. Теорія і практика кримінально-правової охорони особи від домашнього насильства : дис. ... докт. юр. наук: 12.00.08. Одеса, 2023. 420 с.

22. Сукмановська Л. М. Суб'єкти застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 433-437.

ТЕМА 10. Організація діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України

Мета вивчення

Сформувати у здобувачів вищої освіти системне уявлення про організаційні та правові засади функціонування оперативних підрозділів Національної поліції України, їхню структуру, завдання та функції. Забезпечити розуміння ролі Департаменту кримінального розшуку, Департаменту міграційної поліції, Департаменту оперативної служби, Департаменту внутрішньої безпеки, Департаменту кіберполіції та Департаменту стратегічних розслідувань у протидії злочинності. Сприяти оволодінню знаннями щодо правової основи та гарантій законності оперативно-розшукової діяльності, системи її суб'єктів, а також особливостей соціального та правового захисту працівників оперативних підрозділів.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) охарактеризувати систему оперативних підрозділів Національної поліції, їхню структуру, завдання, функції та правовий статус;
- 2) пояснювати правові основи та гарантії законності оперативно-розшукової діяльності, визначати коло її суб'єктів та їхні повноваження;
- 3) аналізувати діяльність окремих департаментів кримінальної поліції (кримінального розшуку, міграційної поліції, кіберполіції, внутрішньої безпеки, стратегічних розслідувань тощо) та оцінювати їхню роль у протидії злочинності;
- 4) визначати права, обов'язки та професійні вимоги до працівників оперативних підрозділів, а також особливості їх соціального та правового захисту;

5) оцінювати механізми контролю за оперативно-розшуковою діяльністю, у тому числі обмеження строків її здійснення та порядок тимчасового обмеження прав і свобод громадян.

Методичні вказівки

Здобувачам освіти потрібно вивчити структуру оперативних підрозділів, їх функції, повноваження та правові основи діяльності. Особливої уваги потребує оперативно-розшукова діяльність – її сутність, принципи, вимоги до документування, гарантії законності.

Необхідно проаналізувати діяльність кримінального розшуку, Департаменту кіберполіції, міграційної поліції, внутрішньої безпеки та стратегічних розслідувань. Корисними є практичні завдання з моделювання оперативної інформації, аналізу ризиків, прийняття тактичних рішень.

Питання до практичного заняття:

1. Загальна характеристика підрозділів кримінальної поліції.
2. Правовий статус Департаменту кримінального розшуку Національної поліції України.
3. Завдання, принципи та напрямки діяльності Департаменту міграційної поліції Національної поліції України.
4. Нормативно-правове забезпечення діяльності Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України.
5. Завдання, напрямки діяльності та повноваження Департаменту кіберполіції Національної поліції України.
6. Завдання та функції Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України.
7. Правова основа оперативно-розшукової діяльності органів Національної поліції та гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.
8. Поняття, ознаки та система суб'єктів оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України, виконавці та учасники оперативно-розшукової діяльності, їх соціальний та правовий захист.
9. Контроль за оперативно-розшуковою діяльністю, обмеження строків ведення оперативно-розшукової діяльності та тимчасове обмеження прав і свобод людини і громадянина.

Кейс 1

До Департаменту кіберполіції надійшла інформація про організовану групу, яка створила фішингові сайти для викрадення персональних даних громадян України. Відомо, що шахраї працюють із території іншої держави, проте мають співучасників в Україні.

Визначте, які оперативно-розшукові заходи можуть бути застосовані в цій ситуації.

Які підрозділи Національної поліції мають взаємодіяти у цьому випадку?

Які міжнародні механізми співпраці можуть бути використані для припинення діяльності злочинної групи?

Кейс 2

Оперативний підрозділ ДСР отримав інформацію, що у місті діє організоване злочинне угруповання, яке займається вимаганням та незаконним обігом зброї. Частину доказів отримано в ході негласних слідчих (розшукових) дій.

Які гарантії законності та обмеження прав громадян необхідно врахувати під час проведення оперативно-розшукових заходів?

Які організаційні та процесуальні механізми контролю можуть бути застосовані для запобігання зловживанням під час проведення оперативно-розшукових дій?

Яким чином забезпечується соціальний та правовий захист працівників оперативних підрозділів, задіяних у такій операції?

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1

Опрацювати положення Закону України «Про Національну поліцію» та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» і скласти схему суб'єктів оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України.

Завдання 2

Проаналізувати приклади міжнародного досвіду організації роботи кримінальної поліції (на прикладі країн ЄС) та визначити можливості їх імплементації в Україні.

Питання для самоконтролю:

1. Які завдання та напрями діяльності підрозділів кримінальної поліції України?
2. У чому полягають основні засади діяльності Департаменту карного розшуку Національної поліції України?
3. Який правовий статус має Департамент карного розшуку?
4. Які принципи організації та роботи Департаменту міграційної поліції?
5. Які завдання та функції покладені на Департамент оперативної служби Національної поліції?
6. Які нормативно-правові акти регулюють діяльність Департаменту внутрішньої безпеки?
7. У чому полягають завдання та повноваження Департаменту кіберполіції?
8. Які функції виконує Департамент стратегічних розслідувань?

9. Що становить правову основу оперативно-розшукової діяльності в Україні?

10. Які гарантії законності передбачені під час здійснення оперативно-розшукової діяльності?

11. Яке визначення поняття «оперативно-розшукова діяльність» закріплено у законодавстві України?

12. Які ознаки є характерними для оперативно-розшукової діяльності?

13. Хто належить до системи суб'єктів оперативно-розшукової діяльності Національної поліції?

14. Хто є виконавцями та учасниками оперативно-розшукової діяльності?

15. Які особливості соціального та правового захисту працівників оперативних підрозділів?

16. Які органи здійснюють контроль за оперативно-розшуковою діяльністю?

17. Які існують обмеження строків ведення оперативно-розшукової діяльності?

18. У яких випадках можливе тимчасове обмеження прав і свобод людини під час здійснення оперативно-розшукової діяльності?

19. Які особисті та професійні якості мають бути притаманні працівникам оперативних підрозділів?

20. Які права та обов'язки мають підрозділи Національної поліції, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Організаційно-правові засади функціонування підрозділів кримінальної поліції у системі Національної поліції України.
2. Департамент карного розшуку Національної поліції: правовий статус, завдання та стратегічні орієнтири у протидії тяжким та особливо тяжким злочинам.
3. Діяльність Департаменту міграційної поліції у сфері протидії нелегальній міграції та транснаціональній злочинності.
4. Правове регулювання діяльності Департаменту внутрішньої безпеки: механізми забезпечення службової дисципліни та протидії корупції в органах поліції.
5. Департамент кіберполіції: нормативно-правове забезпечення та сучасні виклики цифрової злочинності.
6. Правова основа оперативно-розшукової діяльності: гарантії дотримання прав і свобод людини в умовах тимчасового обмеження конституційних прав.
7. Контроль і нагляд за здійсненням оперативно-розшукової діяльності: взаємодія судових та прокурорських органів із Національною поліцією.

8. Професійна компетентність та особистісні якості працівників оперативних підрозділів: сучасні підходи до відбору, підготовки та соціального захисту.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Про державну таємницю: закон України від 21 січня 1994 р. № 3855-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України № 2135-XII від 18.02.1992. URL: <https://zakon.cc/law/document/read/2135-12>
6. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 року № 3341-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>
7. Звід відомостей, що становлять державну таємницю: Наказ Центрального управління СБУ від 23 грудня 2020 р. № 383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-21#n7>
8. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5 від 16.11.2012. URL: <https://zakon.cc/law/document/read/v0114900-12>
9. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України № 575 від 07.07.2017. № 937/30805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

Основні джерела:

1. Албул С. В. Оперативно-розшукова діяльність: сучасні доктринальні та праксеологічні концепти. Воєнний стан: теоретико-праксеологічні проблеми юриспруденції: Колективна монографія. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2024. С.1-24.
2. Аркуша Л.І. “Таємні” операції у протидії організованим злочинній діяльності в Україні. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та*

технологічних рішень: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2023 р.). 2023. С. 274-277.

3. Аркуша Л.І. Права та обов'язки суб'єктів оперативно-розшукової діяльності в умовах воєнного стану в Україні: *Забезпечення державної безпеки в умовах воєнного стану*. збірник тез I міжнародної науково-практичної онлайн конференції (Україна, м. Луцьк, 27 травня 2022 року), укладач Батюк О.В. Луцьк.: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. (203 с.) С. 3-6.

4. Аркуша Л.І., Кучеров Д.С. Відмінність між виконанням спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації та конфіденційним співробітництвом. *Право і суспільство*. 2024. №4. С.425-432.

5. Аркуша Л.І., Хижняк Є.С., Чернов О.В. Значення психологічних знань під час оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 2. С. 637-640.

6. Аркуша Л.І., Хижняк Є.С., Чернов О.В. Сучасні інструменти і засоби комерційного шпигунства та їх нейтралізація в корпоративному секторі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 4. С. 305 - 309.

7. Бакаянова Н. М., Кубасенко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

8. Бакаянова Н. М., Кубасенко А. В., Свида О. Г. Організація правоохоронної діяльності Національної поліції України: навчально-методичний посібник для студентів I курсу магістратури заочної форми навчання. Одеса: Фенікс, 2020. 218 с.

9. Білобров Т. В. Адміністративно-правовий статус Департаменту кіберполіції Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 209 с.

10. Бондар В. С., Ріпа Ф. В. Взаємодія органів досудового розслідування з підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність у виявленні та розслідуванні колабораційної діяльності в ідеологічній та культурно-освітній сферах. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 461–466.

11. Бондар В.С. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час проведення обшуку житла чи іншого володіння особи у кримінальних провадженнях, підслідних органам безпеки. *Нове українське право*. 2024. Вип. 5. С 96-106.

12. Кікінчук В. В. Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. *Злочинність і протидія їй в умовах війни та у повоєнній перспективі: міждисциплінарна панорама* : зб. тез доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 16 квіт. 2025 р.) / МВС України; Нац. поліція України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ; Кримінол. асоц. України. Вінниця: ХНУВС, 2025. С. 490-493.

13. Крамаренко Ю. М. Відносини у сфері оперативно-розшукової діяльності: правові та організаційні аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 361-365.

14. Литвинов Є.А. Адміністративно-правовий статус підрозділів протидії організованій злочинності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2023. 205 с.

15. Основи детективної та оперативно-розшукової діяльності : навч.-метод. посіб. 2-ге вид., перероб. / Аркуша Л.І., Пожар В.Г., Стоянов М.М., Шилін Д.В. НУ «ОЮА». Одеса: Фенікс. 2023. 97с.

16. Основи оперативно-розшукової діяльності в Україні: навчальний посібник / В.В. Аброськін, С.В. Албул, С.О. Єгоров, Є.В. Поляков, І.Л. Форнальчук, Т.Г. Щурат; За заг. ред. В.В. Аброськіна. Одеса : ОДУВС, 2020. 290 с.

17. Основи оперативно-розшукової діяльності: курс лекцій / С.В. Албул, С.А. Дроботов, Г.І. Масяйкін, Д.М. Павлов; за заг. ред. С.А. Дроботова. К.: Інститут УДО України Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, 2022. 200 с.

18. Подобний О. О. Оперативно-розшукова діяльність у виявленні та розслідуванні злочинів: теорія, історія і сучасна практика : навч.-метод. посібник. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 258 с.

19. Подобний О. О., Бельський Р. О. Наукова розробленість проблеми використання конфіденційного співробітництва на досудовому слідстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2021. Випуск 49. С. 152-155.

20. Севрук В. Г. Взаємодія оперативних підрозділів з іншими органами Національної поліції України під час протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі. *Юридичний бюлетень*. 2021. № 19. С. 165–172.

21. Тагієв С.Р., Пузирьов М.С., Івашко С.В. Негласні слідчі (розшукові) дії в умовах війни: окремі теоретичні та практичні аспекти (частина II). *Аналітичне порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 454-459.

22. Тараніч Є.А., Іванчук Н.В. Сучасні зарубіжні моделі організації оперативно-розшукової діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 7. 2022. С. 417-421.

23. Туз О.С., Тишук В.В. Сутність оперативно-розшукової діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, Серія Право. 2025. Вип. 87, ч. 4. С. 146-151.

24. Цехан Д.М. Оперативно-розшукова протидія злочинності у місцях позбавлення волі : монографія. Одеса : Юридична література, 2021. 296 с.

ТЕМА 11. Організація роботи органів досудового розслідування Національної поліції

Мета вивчення

Сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про правові та організаційні засади функціонування органів досудового розслідування Національної поліції України. Забезпечити розуміння їхньої структури, завдань, функцій, правового статусу слідчого, а також ролі Головного слідчого управління та слідчих підрозділів у забезпеченні ефективного кримінального провадження. Сприяти формуванню навичок організації роботи слідчих та слідчо-оперативних груп, налагодження взаємодії з підрозділами кримінальної поліції, а також застосування службової документації у процесі розслідування.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) охарактеризувати правову основу та організаційну структуру органів досудового розслідування Національної поліції, визначати їх завдання, функції та повноваження;
- 2) розкривати правовий статус слідчого та керівників слідчих підрозділів, а також аналізувати їх права, обов'язки та відповідальність;
- 3) пояснювати роль та функції Головного слідчого управління та слідчих підрозділів територіальних органів поліції;
- 4) застосовувати знання про взаємодію органів досудового розслідування з підрозділами кримінальної поліції, у тому числі при виконанні доручень слідчих, проведенні слідчих (розшукових) та негласних слідчих дій.

Методичні вказівки

Під час вивчення теми здобувачам освіти слід зосередитися на розумінні організаційно-правових засад діяльності органів досудового розслідування Національної поліції. Важливо опрацювати структуру слідчих підрозділів різних рівнів (Головне слідче управління, слідчі управління ГУНП, слідчі відділи та відділення), їх завдання та повноваження, а також місце слідчого підрозділу в системі органів поліції. Окрему увагу необхідно приділити ролі керівника слідчого підрозділу, його управлінським функціям, повноваженням щодо розподілу справ, контролю за строками розслідування та якістю процесуальних рішень.

Здобувачам освіти рекомендується детально опрацювати порядок організації роботи слідчо-оперативної групи: формування складу СОГ, розподіл повноважень між її учасниками, взаємодія слідчого з оперативними працівниками, експертами, дільничними офіцерами. Важливо засвоїти вимоги до документування діяльності слідчого підрозділу: ведення службової документації, планування розслідування, складання доручень, протоколів, рапортів, звітів про виконану роботу.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття органів досудового розслідування.
2. Нормативно-правова основа організації діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України.
3. Завдання, функції слідчих підрозділів та підрозділів дізнання Національної поліції України.
4. Структура органів досудового розслідування Національної поліції України.
5. Організація роботи структурних підрозділів в органах досудового розслідування Національної поліції України та координація їх діяльності.
6. Планування в діяльності слідчих підрозділів.
7. Форми аналітичної роботи та статистичні показники, які використовуються для оцінки ефективності досудового розслідування.

Завдання для самостійної роботи:

Кейс 1

До слідчого управління ГУНП в області одночасно надійшли матеріали по трьох кримінальних провадженнях:

- умисне вбивство;
- службове підроблення посадовими особами органу місцевого самоврядування;
- ДТП із загибеллю двох осіб.

Начальник слідчого управління має розподілити провадження між слідчими.

Визначте, якими критеріями повинен керуватися начальник при розподілі справ (кваліфікація, спеціалізація, завантаженість, досвід).

Які повноваження начальника слідчого управління щодо контролю за розслідуванням?

Як забезпечити організацію роботи так, щоб уникнути порушення процесуальних строків?

Кейс 2

У слідчому відділі територіального органу поліції протягом місяця надійшло 120 повідомлень про злочини. Начальник підрозділу має скласти план роботи відділу та визначити пріоритетність розслідувань.

Які елементи повинні входити до плану роботи слідчого відділу?

Яким чином проводиться аналіз навантаження на слідчих?

Як організувати контроль за виконанням доручень і строками?

Які статистичні показники враховуються при оцінці ефективності роботи підрозділу?

Кейс 3

Начальник слідчого підрозділу отримав від кримінальної поліції матеріали оперативно-розшукової діяльності щодо організованої групи, яка

займається наркоторгівлею. Необхідно організувати їх використання у досудовому розслідуванні.

Опишіть порядок прийняття та реєстрації таких матеріалів.

Як організовується взаємодія між слідчими та оперативними працівниками?

Які доручення може надавати слідчий оперативним підрозділам?

Які гарантії процесуальної самостійності слідчого при цьому?

Кейс 4

У місті стався теракт (вибух у громадському місці). До розслідування залучено кілька слідчо-оперативних груп: обласного управління, міського відділу поліції та підрозділів СБУ.

Хто здійснює загальне керівництво розслідуванням?

Як організувати координацію дій між кількома СОГ?

У чому полягає роль начальника Головного слідчого управління у таких справах?

Які документи забезпечують офіційну координацію та взаємодію?

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття «органи досудового розслідування».
2. Які основні нормативно-правові акти регламентують діяльність органів досудового розслідування Національної поліції України?
3. У чому полягають завдання органів досудового розслідування?
4. Назвіть основні функції слідчих підрозділів Національної поліції України.
5. Які функції виконують підрозділи дізнання Національної поліції України?
6. Охарактеризуйте структуру органів досудового розслідування Національної поліції.
7. Які основні елементи організаційної структури слідчих підрозділів?
8. Які повноваження має начальник Головного слідчого управління Національної поліції України?
9. У чому полягає правовий статус слідчого органів Національної поліції?
10. Які обов'язки та права має начальник слідчого підрозділу?
11. Як організовується робота слідчого управління ГУНП?
12. Яка службова документація ведеться у слідчому підрозділі?
13. Яке значення має планування в діяльності слідчих підрозділів?
14. Які форми аналітичної роботи застосовуються для оцінки ефективності досудового розслідування?
15. Які статистичні показники використовуються для аналізу результатів діяльності органів досудового розслідування?

16. Які особливості організації роботи та керівництва слідчо-оперативною групою Ви знаєте?

17. Як здійснюється розподіл повноважень між учасниками слідчо-оперативної групи?

18. У чому полягає сутність взаємодії підрозділів кримінальної поліції з органами досудового розслідування?

19. Яким чином матеріали, отримані підрозділами кримінальної поліції за результатами оперативно-розшукової діяльності, передаються до органів досудового розслідування?

20. Які основні форми взаємодії існують між слідчими та працівниками кримінальної поліції під час виконання доручень щодо проведення слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Організаційно-правові засади діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України.

2. Взаємодія слідчих підрозділів із підрозділами кримінальної поліції на стадії досудового розслідування.

3. Особливості організації та керівництва роботою слідчо-оперативної групи.

4. Аналітична робота та статистичні показники ефективності досудового розслідування.

5. Сучасні виклики та проблеми організації досудового розслідування в умовах воєнного стану.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

6. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: затв. наказом Генеральної прокуратури України від 30.06.2020 № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>.

7. Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України: затв. наказом МВС України від 20.05.2020 № 405. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text>.

8. Інструкція з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: затв. наказом МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#n7>.

9. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: затв. наказом МВС України від 06.07.2017 № 570. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>.

10. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: затв. наказом МВС України від 07.07.2017 № 575. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>.

Основні джерела:

1. Абламський С. Є., Юхно О. О., Фоміна Т. Г. та ін. Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень : навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. і переробл. Харків : ФОП Панов А. М., 2019. 208 с.

2. Бойко О. П., Рогальська В. В. Взаємодія слідчих Національної поліції України з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні : монографія. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. 180 с.

3. Борисенко М. В. Взаємодія слідчого з оперативними та іншими підрозділами органів Національної поліції під час досудового розслідування : дис. ... канд. юрид. наук. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. 260 с.

4. Гаркуша А. Г., Солдатенко О. А., Черняк Н. П., Рогальська В. В., Кіяниця В. М. Початок досудового розслідування: підстави, порядок та особливості здійснення : метод. реком. Дніпро : Дніпропетровський держ. ун-т внутр. справ, 2022. 180 с.

5. Дараган В. В., Бойко О. П., Гаркуша А. Г., Захарко А. В., Рогальська В. В. та ін. Актуальні питання діяльності органів досудового розслідування : зб. метод. реком. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 456 с.

6. Дізнання в Національній поліції : навч. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., засл. юриста України М. С. Цуцкірідзе. Дніпро : ДДУВС ; Київ : ГСУ Нац. поліції України ; Київ : 7БЦ, 2022. 316 с.

7. Дрозд В. Г., Пономаренко А. В., Абламський С. Є. та ін. Організаційно-правові засади діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : монографія / МВС України, Держ. наук.-досл. ін-т. Херсон : Гельветика, 2020. 352 с.

8. Кравчук І., Андрушко М. Поняття та принципи взаємодії слідчого з оперативними підрозділами в кримінальному провадженні. Знання європейського права. 2021. № 5. С. 80–84.

9. Крушеницький А. В., Коваленко А., Ковальова О., Литвиненко О., Пекарський С. Дії слідчо-оперативних груп Національної поліції з документування злочинів, пов'язаних із збройною агресією проти України : навч.-метод. видання / за заг. ред. О. О. Волобуєвої. Кропивницький : ДонДУВС, 2023. 110 с.

10. Піддубна А. В. Проблемні питання взаємодії при розслідуванні порушень правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. Вип. 2 (94). 2021. С. 311–324.

11. Здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень Національною поліцією України: актуальне законодавство, судова практика та інформаційні матеріали : інформ. видання / М. Цуцкірідзе, С. Гайду, Дударець, О. Ковтун, В. Дрозд, В. Бурлака, В. Рогальська, М. Романов. Київ : ФОП Маслаков, 2021. 681 с.

12. Здійснення досудового розслідування слідчими Національної поліції : навч.-практ. посіб. / авт. колектив. Дніпро : ДДУВС ; Київ : 7БЦ, 2023. 512 с.

ТЕМА 12. Поліцейська діяльність в умовах, що ускладнюють оперативну обстановку

Мета вивчення

Сформувати у здобувачів вищої освіти системні знання про сутність, правові засади та організаційні особливості діяльності Національної поліції України в умовах, що ускладнюють оперативну обстановку. Забезпечити розуміння механізмів переходу на посилений варіант службової діяльності, порядку дій підрозділів поліції під час масових заходів, групових порушень громадського порядку, надзвичайних ситуацій та воєнного стану. Виховати здатність до прийняття рішень у кризових умовах, оперативної взаємодії з іншими органами влади та забезпечення балансу між публічною безпекою і правами людини.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

- 1) розкривати поняття та види умов, що ускладнюють оперативну обстановку, аналізувати їх вплив на діяльність поліції;
- 2) пояснювати сутність посиленого варіанта службової діяльності, називати його види та підстави введення;
- 3) описувати порядок переведення на посилений варіант служби, характеризувати залучені сили та їх завдання;
- 4) аналізувати діяльність поліції під час масових заходів, групових порушень громадського порядку та масових заворушень;

5) оцінювати дії поліції в умовах надзвичайних ситуацій (природного, техногенного чи соціального характеру);

6) визначати особливості роботи поліції в умовах воєнного стану, враховуючи обмеження прав і свобод громадян;

7) характеризувати поліцейські (спеціальні) операції: їх поняття, види та підстави для проведення;

8) застосовувати знання на практиці під час моделювання тактичних дій у кризових ситуаціях та вирішенні навчальних кейсів;

9) критично оцінювати ефективність заходів поліції в умовах ускладненої обстановки та пропонувати шляхи їх удосконалення.

Методичні вказівки

Під час опрацювання теми здобувачам освіти необхідно зосередитися на правових, організаційних і тактичних засадах діяльності поліції в умовах, що ускладнюють оперативну обстановку. До таких належать надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, масові заходи, групові порушення громадського порядку, масові заворушення, особливий період та умови воєнного стану. Важливим є розуміння відмінностей між повсякденним режимом служби та посиленням варіантом, включно з особливостями мобілізації сил і засобів, зміною режиму несення служби, залученням резервів та формуванням оперативних штабів.

Здобувачам освіти рекомендується детально проаналізувати нормативно-правові акти, які регламентують дії поліції в особливих умовах, визначають порядок взаємодії з іншими органами сектору безпеки й оборони, органами влади та місцевого самоврядування. Доцільно звернути увагу на структуру та функціонал оперативного штабу, механізми координації та комунікації між підрозділами.

Практичні вправи бажано спрямовувати на моделювання тактичних рішень у різних сценаріях: дії поліції під час масових заходів, евакуації населення, ліквідації наслідків катастроф, локалізації заворушень.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття та види умов, що ускладнюють оперативну обстановку.
2. Поняття, види посиленого варіанту службової діяльності в Національній поліції та умови його введення.
3. Умови введення посиленого варіанта службової діяльності.
4. Порядок переведення на посилений варіант службової діяльності.
5. Сили, що залучаються до посиленого варіанта службової діяльності, та їх завдання.
6. Діяльність Національної поліції України при проведенні масових заходів.
7. Діяльність Національної поліції України при виникненні групових порушень громадського порядку та масових заворушень.
8. Діяльність Національної поліції України у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

9. Діяльність Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану.

10. Загальні поняття, види, підстави введення в дію поліцейських (спеціальних) операцій.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання № 1

У зв'язку із загостренням оперативної обстановки на території Одеської області під час проведення місцевих виборів начальником ГУНП в Одеській області було прийнято рішення про введення посиленого варіанта несення служби строком на 12 діб.

Чи є правомірним таке рішення начальника? Які обставини виступають підставами для введення посиленого варіанта несення служби?

Завдання № 2

15 жовтня о 23:40 до чергової частини Приморського ВП м. Одеси телефоном надійшло повідомлення від громадянина Мельникова, що приблизно о 22:15 невідомі особи у камуфляжній формі у кількості чотирьох чоловік заволоділи автомобілем «Toyota Camry», державний номер ОД 4573 ІК. У руках одного з нападників був пістолет. Подія сталася біля автозаправки «ОККО» на вул. Балківській.

Визначте порядок дій оперативного чергового. Який оперативний план вводить за даних обставин?

Завдання № 3

20 листопада о 10:25 оперативний черговий ГУНП в Одеській області доповів начальникові про втечу з-під конвою небезпечного підозрюваного у вчиненні тяжких злочинів. Подія відбулася під час його транспортування з ізолятора тимчасового тримання до судового засідання.

Визначте алгоритм дій оперативного чергового та начальника органу поліції. Яка поліцейська операція має бути введена в цій ситуації?

Завдання № 4

Із військової частини № 2458, розташованої в Одеській області, надійшло повідомлення до чергової частини ГУНП про те, що в ніч із 3 на 4 грудня двоє військовослужбовців строкової служби, перебуваючи у варті, самовільно залишили частину та винесли з собою два автомати АК-74. Згодом було встановлено, що вони переховуються в покинутому складському приміщенні на околиці м. Чорноморськ.

Визначте порядок дій оперативного чергового та начальника ГУНП. Яка спеціальна поліцейська операція вводить у даному випадку?

Завдання № 5

У зв'язку з введенням посиленого варіанта службової діяльності начальник ГУНП в Одеській області видав наказ про тимчасову відміну

вихідних днів для особового складу та відкликання з відпусток, а також про заборону службових відряджень. Додатково було прийнято рішення про перерахування 2% від заробітної плати поліцейських на закупівлю засобів індивідуального захисту.

Чи правомірним є таке рішення начальника ГУНП? Обґрунтуйте відповідь із посиланням на чинне законодавство.

Завдання № 6

У зв'язку з введенням посиленого варіанта несення служби начальник ГУНП в Одеській області прийняв рішення про організацію компактного тимчасового проживання особового складу в адміністративних приміщеннях підрозділів поліції з метою забезпечення їх постійної готовності до служби.

Чи відповідає законодавству таке рішення? Обґрунтуйте відповідь із посиланням на нормативно-правові акти.

Питання для самоконтролю:

1. Що слід розуміти під поняттям «поліцейська (спеціальна) операція» та які її основні види?
2. Які нормативно-правові акти регламентують порядок введення в дію поліцейських (спеціальних) операцій?
3. Які правові підстави та особливості проведення спеціальної операції «Грім»?
4. У чому полягає мета та порядок проведення спеціальної операції «Заручник»?
5. Які завдання та підстави для введення в дію спеціальної операції «Перехват»?
6. Які особливості та правові підстави проведення спеціальної операції «Сирена»?
7. Які умови ускладнюють оперативну обстановку та як вони впливають на організацію діяльності поліції?
8. Що таке посилений варіант несення служби, які його види та умови запровадження?
9. Хто ухвалює рішення про переведення підрозділів поліції на посилений варіант службової діяльності та який порядок його введення?
10. Які сили залучаються до несення служби в умовах посиленого варіанта та які завдання вони виконують?
11. Які завдання виконує Національна поліція України при проведенні масових заходів, щоб забезпечити громадський порядок і безпеку?
12. Які дії вживаються підрозділами поліції у разі виникнення групових порушень громадського порядку та масових заворушень?
13. Які заходи реалізує поліція при надзвичайних ситуаціях природного, техногенного та соціально-політичного характеру?
14. Які основні напрями забезпечення особистої безпеки працівників поліції в умовах надзвичайних ситуацій та масових заворушень?

15. Які проблеми та перспективи удосконалення діяльності Національної поліції України в умовах воєнного стану та інших особливих правових режимів?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Психологічна підготовка поліцейських до дій в умовах підвищеного ризику та стресу.
2. Міжнародний досвід організації поліцейських дій у надзвичайних ситуаціях.
3. Забезпечення прав і свобод людини під час проведення спеціальних поліцейських операцій.
4. Взаємодія поліції з органами місцевого самоврядування та громадськістю під час кризових подій.
5. Застосування сучасних технічних засобів та спеціального обладнання в умовах надзвичайних ситуацій.
6. Проблеми та перспективи удосконалення законодавства щодо діяльності поліції у кризових умовах.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
5. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550 - III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>
6. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності: Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#n14>
7. Про затвердження Інструкції про організацію та несення служби з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України: Наказ МВС України від 24.12.2019 № 1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-20#Text>
8. Про затвердження порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку: Наказ МВС України від 10.08.2016 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16#Text>

Основні джерела:

1. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахаєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.
2. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків : Факт, 2022. 452 с.
3. Афонін Д. С., Боксгорн А. В. Особливості забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 224-230.
4. Бакаянова Н. М., Кубасенко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.
5. Бакаянова Н. М., Кубасенко А. В., Свида О. Г. Організація правоохоронної діяльності Національної поліції України: навчально-методичний посібник для студентів I курсу магістратури заочної форми навчання. Одеса: Фенікс, 2020. 218 с.
6. Безпека працівників Національної поліції в умовах надзвичайних ситуацій: навчальний посібник / за заг. ред. Грибана В.Г., Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 100 с.
7. Денисова А. В. Забезпечення публічної безпеки і порядку органами Національної поліції України під час проведення масових заходів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 580-582.
8. Дубенко О. М. Публічна безпека і порядок як комплексне явище в поліцейській діяльності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 1. С. 138-142.
9. Медведенко С. В., Медведенко Н. В. Засади стратегічного управління в умовах воєнного стану в органах та підрозділах Національної поліції України. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 200-206.
10. Назар Ю. С., Йосифович Д. І., Хатнюк Ю. А., Мороз О. Б. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 204 с.
11. Організація охорони громадського (публічного) порядку за скандинавською моделлю : навч. посіб. (практикум) / К. В. Бахчев, Р. Ю. Молчанов, В. В. Фурса та ін.; Дніпро: ДДУВС, 2023. 172 с.
12. Парханов Г. Р. Адміністративно-правові засади превентивної діяльності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 238 с.
13. Поливанюк В. Д. Особливості діяльності підрозділів Національної поліції під час запровадження воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 444-446.

14. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

15. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвицький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвицького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.

16. Поліцейська діяльність: адміністративно-правове регулювання: навчальний посібник / кол. авт. Вид. 2-ге. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 592 с.

17. Поліцейське право України: підручник / С. Г. Братель, А. В. Денисова, А. Г. Пишна та ін.; за заг. ред. д.ю.н. Д. В. Швеця. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 964 с.

18. Радванський І., Євтушенко І. Особливості організації взаємодії частин і підрозділів Національної гвардії України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів у сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки. *Честь і закон*. 2021. № 77, том 2. С. 52-57.

19. Тактико-спеціальна підготовка: навч. посіб. / О.Г. Комісаров, А.О. Собакарь, Е.Ю. Соболев та ін.; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро: ДДУВС, 2017. 277 с.

20. Ульянов О. І. Проактивна діяльність поліції як основа Скандинавської моделі охорони громадського порядку під час проведення масових заходів. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 247-252.

21. Хатнюк Ю.А. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку: курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 168 с.

ТЕМА 13. Захист і дотримання прав та свобод людини в діяльності поліції. Взаємодія поліції та суспільства.

Мета вивчення

Сформувати у здобувачів вищої освіти системні знання про правові та організаційні засади забезпечення прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України, а також про механізми взаємодії поліції та суспільства. Розкрити роль прокуратури, органів державної влади, місцевого самоврядування та громадських інституцій у забезпеченні законності й контролю за діяльністю поліції. Виховати у студентів здатність до критичного аналізу дій поліції, розуміння принципів партнерства поліції й суспільства, формування довіри громадян до правоохоронних органів.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде спроможний:

1) розкривати сутність дисципліни й законності у діяльності поліції та визначати способи їх забезпечення;

2) характеризувати контроль як ключовий механізм забезпечення законності в діяльності Національної поліції;

3) розрізняти та пояснювати види контролю, що застосовуються у діяльності поліції;

4) визначати права органів прокуратури у сфері нагляду за законністю дій поліції;

5) аргументувати роль звернень, заяв і скарг громадян у забезпеченні законності та прозорості роботи поліції;

6) аналізувати особливості взаємодії поліції з суспільством, оцінювати інструменти громадського контролю та партнерства;

7) оцінювати діяльність поліції крізь призму захисту прав і свобод людини та забезпечення довіри суспільства до правоохоронних органів.

Методичні вказівки

Опрацьовуючи тему, здобувачам освіти слід приділити особливу увагу системі гарантій прав і свобод людини в діяльності поліції, механізмам внутрішнього та зовнішнього контролю, а також ролі прокуратури в нагляді за дотриманням законності. Важливо засвоїти основні міжнародні стандарти у сфері прав людини, включно з положеннями Європейської конвенції з прав людини та практикою ЄСПЛ. Особливий акцент має бути зроблений на забороні катувань, вимогах щодо поводження із затриманими, застосуванні сили, спецзасобів і вогнепальної зброї, а також процедурах документування таких випадків.

Здобувачам освіти рекомендується глибоко опрацювати концепцію взаємодії поліції та громади (Community Policing), її принципи, інструменти формування партнерства й довіри, механізми залучення громадськості до забезпечення правопорядку. Доцільно вивчити форми комунікації з населенням, методи превентивної роботи, способи оцінювання рівня довіри та ефективності діяльності поліції.

Для розвитку практичних компетентностей корисно аналізувати типові ситуації порушення прав людини, моделювати правильні дії поліцейських відповідно до національних та міжнародних стандартів, а також виконувати вправи, що сприяють розвитку етичної чутливості, відповідального прийняття рішень та деескалації конфліктів.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття і способи забезпечення дисципліни і законності в поліцейській діяльності Національної поліції.

2. Характеристика контролю як способу забезпечення дисципліни і законності в адміністративній діяльності Національної поліції.

3. Види контролю як способу забезпечення дисципліни і законності в адміністративній діяльності Національної поліції.

4. Права органів прокуратури щодо здійснення нагляду за діяльністю Національної поліції.

5. Роль пропозицій, заяв та скарг громадян в забезпеченні законності в адміністративній діяльності Національної поліції.

6. Захист і дотримання прав та свобод людини в діяльності поліції.

7. Загальне поняття партнерства. Розмежування дефініцій «взаємодія», «співробітництво» та «партнерство» у сфері відносин поліції з населенням.

8. Правові засади взаємодії поліції та суспільства на принципах партнерства.

9. Формування позитивного іміджу поліції: пріоритетні напрями партнерства поліції та громадськості. Форми й методи партнерства (громадські ради, спільні проекти, інформаційні кампанії тощо).

Завдання для самостійної роботи:

Завдання № 1

Прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів у діяльності одного з оперативних підрозділів в Одеській області, вимагав надати йому для ознайомлення оригінали оперативно-розшукових документів та журнали їх обліку. Керівник підрозділу відмовив, пояснивши, що ці документи містять відомості з обмеженим доступом.

Чи має прокурор повноваження вимагати такі документи? Чи правомірною відмова керівника підрозділу?

Завдання № 2

Начальник одного з районних відділів поліції м. Одеси наклав на старшого інспектора сектору превенції дисциплінарне стягнення у вигляді зауваження за неналежну роботу з підлеглими. Через місяць він дійшов висновку, що покарання було занадто м'яким, і вирішив замінити його на більш суворе.

Чи відповідає це чинному законодавству?

Завдання № 3

В одному з територіальних відділів поліції Одеської області створено дисциплінарну комісію. Керівник ГУНП в Одеській області виявив намір перевірити роботу цієї комісії. Проте голова комісії заявив, що керівник не має таких повноважень, оскільки дисциплінарні комісії є незалежними.

Чи обґрунтовано є така позиція голови дисциплінарної комісії?

Завдання № 4

Народний депутат України направив депутатський запит до ГУНП в Одеській області, проголошений на сесії Верховної Ради, з вимогою надати офіційну інформацію щодо стану охорони громадського порядку в м. Одесі. Депутат наполягав на особистій участі у розгляді запиту. Начальник ГУНП повідомив його про час і місце розгляду лише за один день до засідання.

Чи правомірними є дії начальника ГУНП?

Завдання № 5

Оперуповноважений карного розшуку відділу поліції №2 ГУНП в Одеській області, перебуваючи у відпустці, був зупинений патрульними поліцейськими за порушення Правил дорожнього руху.

Яку відповідальність нестиме цей співробітник поліції?

Завдання № 6

У райвідділі поліції м. Одеси триває службове розслідування щодо поліцейського, який вчинив дисциплінарний проступок. Під час розслідування він подав рапорт на отримання щорічної відпустки.

Чи може він скористатися правом на відпустку в такій ситуації? Як має діяти керівник відділу поліції?

Завдання № 7

Поліцейський одного з підрозділів Одеської області, стосовно якого ведеться службове розслідування, звернувся до голови дисциплінарної комісії з клопотанням заслухати додаткові пояснення від його колег.

Чи має він право подавати таке клопотання, і як у цьому випадку повинен діяти голова дисциплінарної комісії?

Питання для самоконтролю:

1. Що таке законність і дисципліна в поліцейській діяльності?
2. Які основні способи забезпечення законності та дисципліни у діяльності Національної поліції?
3. У чому полягає сутність контролю як механізму забезпечення законності поліцейської діяльності?
4. Які види контролю застосовуються щодо діяльності Національної поліції?
5. Які права має прокуратура щодо здійснення нагляду за діяльністю поліції?
6. Який порядок оскарження неправомірних дій працівників поліції?
7. Які права і свободи людини можуть бути обмежені в умовах воєнного стану?
8. Як оцінити рівень забезпечення прав і свобод людини в Україні у сучасних умовах?
9. Які основні напрями діяльності поліції у сфері захисту прав і свобод людини?
10. Які гарантії дотримання прав людини на стадії досудового розслідування?
11. У чому полягає заборона катувань і жорстокого поводження у діяльності поліції?
12. Які права людини мають бути гарантовані під час затримання й арешту?
13. Які вимоги встановлені до дотримання прав людини при застосуванні заходів фізичного впливу?

14. Які умови правомірного застосування спеціальних засобів працівниками поліції?

15. У яких випадках поліцейські можуть застосовувати вогнепальну зброю, і які гарантії прав людини при цьому діють?

16. Яке нормативно-правове забезпечення регулює взаємодію поліції з населенням на засадах партнерства?

17. У чому полягає сутність концепції «Community Policing» і як вона реалізується в Україні?

18. Які основні форми взаємодії територіальних органів поліції з органами місцевого самоврядування?

19. Як формується громадська думка про поліцію та які методи оцінки її ефективності застосовуються?

20. Які особливості взаємодії поліції з державними органами, установами та громадськістю у сфері превентивних заходів?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Міжнародні стандарти захисту прав людини та їх імплементація в діяльність Національної поліції України.

2. Забезпечення балансу між публічною безпекою та правами людини під час масових акцій і надзвичайних ситуацій.

3. Концепція «Community Policing» як стратегія взаємодії поліції та суспільства: зарубіжний досвід та українські реалії.

4. Правові та етичні аспекти застосування поліцейськими фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї: гарантії недопущення порушень прав людини.

5. Громадський контроль та механізми підзвітності поліції суспільству: проблеми реалізації та шляхи вдосконалення.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

2. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text>.

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

4. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

5. Про затвердження Інструкції з організації та проведення перевірок службової діяльності органів (підрозділів) Національної поліції: наказ МВС України від 30.01.2017 № 67.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0304-17#Text>

6. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>

7. Про затвердження Положення про Департамент головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 16.05.2023 № 400. URL: <https://npu.gov.ua/acts/polozhennia-pro-departament-holovnoi-inspektsii-ta-dotrymannia-prav-liudyny>

8. Про організацію прокурорського нагляду за дотриманням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність: наказ Генеральної прокуратури України від 08.09.2023 № 253. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0253905-23#Text>

Основні джерела:

1. Басва Л. В., Назаренко П. Г., Кожушко О. О. Адміністративно-правові інструменти Community Policing в Україні: вивчення європейського досвіду. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. №38. С. 268-274.

2. Барба В. Є. Взаємодія Національної поліції та органів місцевого самоврядування у сфері правопорядку: монографія. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 212 с.

3. Дисциплінарний статут Національної поліції України : наук.-практ. коментар / В. В. Сокурченко, О. М. Бандурка, Д. В. Швець та ін.; за заг. ред. В. В. Сокурченко; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Майдан, 2019. 253 с.

4. Жеребцов Д. Є. Особливості правового регулювання дисциплінарної відповідальності поліцейських в Україні : дис. ... д-ра філософії: 081 Право. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. 209 с.

5. Ізбаш К. С., Домброван Н.В., Нормативно-правове забезпечення взаємодії Національної поліції України з громадськістю та населенням на засадах партнерства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. №1-2. С. 241-246.

6. Ізбаш К.С. Правова основа взаємодії Національної поліції України з громадськістю та населенням на засадах партнерства: *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави* : зб. матеріалів доп. учасн. XIV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Одеса : ОДУВС, 2022. С. 46-50.

7. Калайнов Д.П. До питання про співробітництво поліції та громадян у сфері захисту й охорони громадського порядку. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 18 - 22.

8. Каленіченко Л. І. Юридична відповідальність працівників Національної поліції України як спосіб забезпечення законності в її діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 2 С. 17-20.

9. Кейдалюк В. О. Міжнародний досвід взаємодії поліції та

громадськості. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. №1-2. С. 94-98.

10. Ковальова О.В., Берендєєва А.І., Пишна А.Г., Томіна В.Ю. Дотримання прав людини в діяльності органів Національної поліції : навчальний посібник Одеса : ОДУВС, 2020. 180 с.

11. Корнієнко М.В., Берендєєва А.І., Томіна Ю.В. Захист та дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів: навчальний посібник. Одеса : ОДУВС, 2021. 76 с.

12. Крижановська О. Взаємодія поліції та населення як обов'язкова умова забезпечення безпеки та громадського порядку. *Стан та перспективи розвитку адміністративного права України*: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф., м. Одеса, 06 листопада 2020 р. Одеса : ОДУВС, 2020. С.36-37.

13. Крижановська О.В. Форми реалізації взаємодії національної поліції з органами публічної влади у сфері забезпечення правопорядку. *Право і державне управління*. 2020. №1. Т. 1 С.78-84.

14. Крижановська О.В. Взаємодія Національної поліції з силами безпеки та оборони як основа правопорядку в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. №7. С.401-405.

15. Крижановська О.В., Цехан Д.М. Дисциплінарна відповідальність поліцейських, відряджених до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання: погляд на проблему. *Правові новели*. 2023. № 20. С.177-184.

16. Кубаєнко А.В. Взаємодії поліції та суспільства в сфері реалізації правоохоронної функції. *Юридичний вісник*. 2020. №2. С.81-87.

17. Кузніченко С.О. Концепт обмеження прав людини в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. №1(2). С. 32-36.

18. Медведенко Н.В. Правові та організаційні засади дисциплінарного провадження в органах Національної поліції України: Монографія. Одеса: ОДУВС, 2019. 223 с.

19. Медведенко С.В. Адміністративно-правові основи взаємодії Національної поліції України з громадськістю в правоохоронній діяльності: дис... д-ра юрид. наук. Одеський державний університет внутрішніх справ. Одеса, 2020. 283 с.

20. Миронюк Р.В. Громадський контроль за діяльністю поліції: монографія. Дніпро. ДДУВС. 2020. 134.

21. Мух К. Б. Дисциплінарна відповідальність працівника Національної поліції України. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки*. 2021. № 10. С. 89-96.

22. Нетудихатка А. В. Особливості прокурорського нагляду за дотриманням законності та дисципліни в діяльності Національної поліції України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. №2(31). 158-162.

23. Нетудихатка А. В. Шляхи удосконалення методів забезпечення законності в діяльності Національної поліції України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 2(23) Том 4. С. 177-180.

24. Новіченко А. В. Поняття видів і форм взаємодії органів поліції і

територіальних громад. *Наше право*. 2023. № 3. С. 44-53.

25. Новіченко А. Організаційно-правові форми взаємодії поліції і територіальних громад в умовах воєнного стану. *Наше право*. 2022. № 4. С. 11–19.

26. Новіченко А. Спеціальні форми взаємодії поліції і населення в охороні правопорядку. *Право.іа*. 2023. № 3. С.102-108.

27. Пишна А.Г. Взаємодія органів національної поліції та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1. 2022. С. 385-387.

28. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. І. Безпалової ; [О. В. Джафарова, С. О. Шатрава та ін. ; передм. О. І. Безпалової] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

29. Сахно А.П. Деякі особливості дисциплінарного провадження в Національній поліції в умовах дії воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. №2. С. 250-254.

30. Скиба В.М. Поведінка поліцейського як підстава дисциплінарного стягнення: етичний аспект. *Галицькі студії*. 2023. №1. С. 58-62.

31. Хатнюк Ю. А. Зміст та перспективи взаємодії поліції і населення. *Часопис цивілістики*. 2021. Вип. 43. С. 89-93.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1. Сутність, правове регулювання та особливості поліцейської діяльності.
2. Основні принципи поліцейської діяльності та їх відображення у законодавстві.
3. Форми поліцейської діяльності та їх класифікація.
4. Методи поліцейської діяльності та їх види.
5. Суб'єкти поліцейської діяльності.
6. Поліцейська діяльність як засіб забезпечення публічної безпеки.
7. Поняття та правове регулювання права на поліцейську службу.
8. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на поліцейську службу.
9. Обмеження права на поліцейську службу.
10. Поняття, види та принципи конкурсу на зайняття посади поліцейської служби.
11. Підстави проведення конкурсу на зайняття посади поліцейської служби.
12. Суб'єкти оцінювання професійної компетентності кандидатів на поліцейську службу.
13. Набуття статусу поліцейського. Призначення на посаду. Присяга поліцейського.
14. Обмеження при призначенні на посади поліцейської служби.
15. Поняття та сутність поліцейської кар'єри.
16. Поліцейські звання: порядок та підстави присвоєння первинних та чергових звань.
17. Переміщення та переведення на поліцейській службі. Особливості перебування у розпорядженні.
18. Професійна компетентність поліцейського.
19. Первинна професійна підготовка: порядок та умови проходження.
20. Післядипломна освіта під час поліцейської служби.
21. Поняття режиму поліцейської служби. Робочий час і час відпочинку.
22. Оплата праці поліцейських.
23. Заохочення поліцейських.
24. Соціально-побутове забезпечення та пенсійне забезпечення поліцейських.
25. Дисциплінарна відповідальність під час проходження служби.
26. Припинення поліцейської служби. Підстави та порядок звільнення.
27. Поняття поліцейських заходів.
28. Види поліцейських заходів.
29. Вимоги до поліцейських заходів.
30. Підстави та порядок застосування перевірки документів особи.
31. Підстави та порядок застосування опитування особи.
32. Підстави та порядок застосування поверхневої перевірки й огляду.

33. Підстави та порядок застосування зупинення транспортного засобу.
34. Підстави та порядок застосування вимоги залишити місце чи обмеження доступу.
35. Підстави та порядок застосування обмеження пересування особи чи транспортного засобу.
36. Підстави та порядок застосування проникнення до житла чи іншого володіння особи.
37. Підстави та порядок перевірки дотримання вимог дозвільної системи.
38. Використання технічних приладів і спеціалізованого програмного забезпечення.
39. Перевірка дотримання обмежень щодо осіб під адміністративним наглядом.
40. Поліцейське піклування: поняття та порядок застосування.
41. Загальний порядок застосування заходів примусу.
42. Підстави та порядок застосування фізичного впливу (сили).
43. Види спеціальних засобів поліції.
44. Підстави та порядок застосування спеціальних засобів.
45. Підстави та порядок застосування вогнепальної зброї.
46. Особливості застосування зброї та бойової техніки поліцією особливого призначення.
47. Поняття, зміст і види адміністративного нагляду. Форми та методи адміністративного нагляду.
48. Категорії осіб, щодо яких адміністративний нагляд встановлюється.
49. Терміни встановлення адміністративного нагляду. Порядок здійснення адміністративного нагляду.
50. Порядок припинення адміністративного нагляду.
51. Обов'язки піднаглядних осіб та обмеження їхніх дій.
52. Контроль за дотриманням правил адміністративного нагляду.
53. Поняття, ознаки та сутність юрисдикційної діяльності поліції.
54. Поняття, завдання та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення.
55. Суб'єкти провадження у справах про адміністративні правопорушення.
56. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.
57. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
58. Докази та доказування у провадженні, підвідомчому поліції.
59. Поняття та види процесуальних документів у провадженні.
60. Особливості складання протоколу про адміністративне правопорушення.
61. Особливості складання процесуальних документів у таких провадженнях.

62. Особливості складання постанови у справі про адміністративне правопорушення.
63. Матеріали, що додаються до протоколу про адміністративне правопорушення.
64. Загальна характеристика провадження у справах, підвідомчих поліції.
65. Адміністративно-правові основи діяльності таких підрозділів.
66. Завдання та функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення.
67. Система і структура підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення.
68. Поняття чергової служби Національної поліції.
69. Система і структура чергової служби.
70. Завдання чергової служби органів поліції.
71. Організація діяльності чергових частин різних рівнів.
72. Права та обов'язки оперативного чергового.
73. Поняття, правове регулювання та завдання підрозділів превентивної діяльності.
74. Система та структура підрозділів превентивної діяльності.
75. Діяльність дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад.
76. Діяльність підрозділів ювенальної превенції.
77. Діяльність підрозділів реагування патрульної поліції.
78. Діяльність підрозділів охорони публічного порядку.
79. Діяльність підрозділів запобігання та протидії домашньому насильству.
80. Діяльність підрозділів адміністративної практики.
81. Превентивна (профілактична) діяльність поліції: поняття та види.
82. Поняття та призначення дозвільної системи.
83. Нормативно-правові акти у сфері дозвільної системи.
84. Структура підрозділів з контролю за обігом зброї.
85. Основні завдання підрозділів з контролю за обігом зброї.
86. Основні повноваження підрозділів з контролю за обігом зброї.
87. Додаткові повноваження підрозділів з контролю за обігом зброї.
88. Спеціальні повноваження підрозділів контролю за обігом зброї.
89. Поняття, ознаки та наслідки домашнього насильства.
90. Міжнародні та європейські стандарти у сфері протидії домашньому насильству.
91. Національне законодавство у сфері протидії домашньому насильству.
92. Уповноважені підрозділи Національної поліції у сфері протидії домашньому насильству.
93. Повноваження уповноважених підрозділів у сфері протидії домашньому насильству.
94. Загальна профілактика домашнього насильства.

95. Індивідуальна профілактика домашнього насильства.
96. Прийняття та розгляд заяв і повідомлень про домашнє насильство.
97. Алгоритм дій поліції під час реагування на випадки домашнього насильства.
98. Реагування у випадках, коли насильство вчинене щодо дитини або в присутності дитини.
99. Забезпечення особистої безпеки поліцейських у випадках домашнього насильства.
100. Правила спілкування з постраждалими від домашнього насильства.
101. Права постраждалих осіб від домашнього насильства.
102. Спілкування з дітьми, які постраждали від домашнього насильства.
103. Методики «Зелена кімната» та «Барнакус».
104. Спілкування поліцейських із кривдниками.
105. Особливості роботи зі свідками домашнього насильства.
106. Загальна характеристика підрозділів кримінальної поліції.
107. Правовий статус Департаменту карного розшуку.
108. Завдання та діяльність Департаменту міграційної поліції.
109. Діяльність Департаменту внутрішньої безпеки.
110. Завдання та повноваження Департаменту кіберполіції.
111. Діяльність Департаменту стратегічних розслідувань.
112. Правові основи оперативно-розшукової діяльності.
113. Система суб'єктів оперативно-розшукової діяльності та їх захист.
114. Контроль за оперативно-розшуковою діяльністю та обмеження її строків.
115. Поняття органів досудового розслідування.
116. Нормативно-правова основа діяльності органів досудового розслідування.
117. Завдання і функції слідчих підрозділів та підрозділів дізнання.
118. Структура органів досудового розслідування.
119. Організація роботи структурних підрозділів органів досудового розслідування і координація їх діяльності.
120. Планування у діяльності слідчих підрозділів.
121. Форми аналітичної роботи органів досудового розслідування.
122. Статистичні показники ефективності досудового розслідування.
123. Поняття та види умов, що ускладнюють оперативну обстановку.
124. Посилений варіант службової діяльності: поняття та види.
125. Умови введення посиленого варіанта.
126. Порядок переведення на посилений варіант служби.
127. Діяльність поліції під час масових заходів.
128. Діяльність поліції при групових порушеннях громадського порядку.
129. Діяльність поліції у разі надзвичайних ситуацій.
130. Діяльність поліції в умовах воєнного стану.
131. Поліцейські (спеціальні) операції: поняття, види, підстави введення.

132. Поняття законності і дисципліни в поліцейській діяльності.
133. Контроль за діяльністю поліції.
134. Види контролю в адміністративній діяльності.
135. Права прокуратури щодо нагляду за діяльністю поліції.
136. Роль пропозицій, заяв та скарг громадян у забезпеченні законності.
137. Захист прав і свобод людини в діяльності поліції.
138. Партнерство, взаємодія та співробітництво поліції з населенням.
139. Правові засади взаємодії поліції та суспільства.
140. Формування позитивного іміджу поліції.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.....	5
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ.....	16
ТЕМА 1. Сутність, принципи та форми поліцейської діяльності.	16
ТЕМА 2. Проходження служби в органах Національної поліції	22
ТЕМА 3. Поліцейські заходи	29
ТЕМА 4. Адміністративний нагляд органів Національної поліції	36
ТЕМА 5. Юрисдикційна діяльність органів поліції	40
ТЕМА 6. Діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування та чергової служби Національної поліції	49
ТЕМА 7. Організація діяльності підрозділів превентивної діяльності поліції	55
ТЕМА 8. Організація діяльності підрозділів поліції щодо здійснення контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи	64
ТЕМА 9. Діяльність органів поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству	70
ТЕМА 10. Організація діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України	78
ТЕМА 11. Організація роботи органів досудового розслідування Національної поліції	85
ТЕМА 12. Поліцейська діяльність в умовах, що ускладнюють оперативну обстановку.....	90
ТЕМА 13. Захист і дотримання прав та свобод людини в діяльності поліції. Взаємодія поліції та суспільства.....	96
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	104

Навчальне видання

**КУБАЄНКО Андрій Володимирович
КРИЖАНОВСЬКА Олена Володимирівна
КОЛОДІН Денис Олексійович
ЯЦКЕВИЧ Руслан Вячеславович**

ПОЛІЦЕЙСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації

для підготовки здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня бакалавра

у Національному університеті «Одеська юридична академія»,
галузь знань 26 «Цивільна безпека»
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»

Надруковано з готового оригінал-макета
в авторській редакції

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*
Дизайнер обкладинки *О. А. Кунтарас*

Кубаєнко А.

К880 Поліцейська діяльність : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра у Національному університеті «Одеська юридична академія», галузь знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність» / авт : А. В. Кубаєнко, О. В. Крижановська, Д. О. Колодін, Р. В. Яцкевич ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». — Одеса : Астропринт, 2025. — 112 с.

ISBN 978–617–8569–57–0

Методичні рекомендації містять систематизований перелік тем, передбачених навчальною програмою, завдання для виконання під час практичних занять, а також посилання на міжнародні та національні нормативно-правові акти й рекомендовані джерела наукової літератури. Рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти першого рівня галузі знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність».

УДК 351.74(075.8)

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 6,51.
Тираж 100 прим. Зам. № 507 (136).

Видавництво і друкарня «Астропринт»
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21
Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17, (048) 7-855-855
e-mail: astro_print@ukr.net; www.astroprint.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.